

JAARGANG 5 - Nr4 - DECEMBER 2025 - WINTER

DE ZILVER HISTOGRAAF SCHOONHOVEN

OVER DE DUIZEND MEESTERS, HUN WERK EN HUN STAD

Zilver Histograaf
Schoonhoven

Navigeren: klik op auteur en/of titel: ga naar de pagina.

Klik op [dec. | afl. 4](#): terug naar inhoudsopgave.

Bij de Cover

*Nicolaas Kooiman, goudsmid,
negen parfumflacons,
vier gouden doppen en monturen,
goud 585/000 (14 kt.),
vijf zilveren doppen en monturen
zilver 833/000.*

Schoonhoven, 1 mei 1886-8 juni 1903

*Afm.: hoogten 8 tot 11 cm,
lange 'rijtuig-flacon' lengte 20,5 cm*

Part. Collectie

Foto: Rob Glastra 2010; bew. TvV.

96	Inhoudsopgave	Jaargang 5, dec. 2025, aflevering 4
97	Han Goutier, voorzitter	Vijf jaar Zilver Histograaf Schoonhoven
99	Ferry Mol	Het mysterie Dieges
104	Ferry Mol	Stamreeks van Hendrik Di(e)ges
107	Rene Kappers	Parfumflacons: het oeuvre van Nicolaas Kooiman
115	Rene Kappers	'In eenvoudigen stand': Nicolaas Kooiman 1833-1903
128	Rita Vastenholt	Ferdinand Alexander Hoogendijk 1879-1935. Kunstrijver, zilversmid en leraar aan de Vakschool in Schoonhoven
129	Redactie	Colofon
130	Sponsors	Panorama van de Zilverstad

Vijf jaar Zilver Histograaf Schoonhoven

Han Goutier

Op 1 maart 2021 was het zover... De eerste Zilver Histograaf werd gelanceerd! Zo opende ik het voorwoord bij de presentatie van nummer 1 van jaargang 1 van de Zilver Histograaf Schoonhoven, die hieronder is afgebeeld. Nu vijf jaar later wil ik graag stilstaan bij wat er in die afgelopen tijd is gebeurd. De auteurs, de redactie, het bestuur en niet in de laatste plaats de sponsors hebben in vijf jaar tijd gepresteerd op topniveau, waardoor het tijdschrift een inmiddels gerenommeerde positie heeft verworven.

Dick Mentink schreef in 2021: 'de bedoeling is dat de Zilver Histograaf Schoonhoven, de komende jaren uitgroeit tot vraagbaak en vindplaats voor een ieder die iets te weten wil komen en op de hoogte wil blijven over Schoonhoven en zilver'. Hij schreef verder: 'De ambitie van de redactie ligt er niet om: zij gaat voor 'alles'. Wat dat gaat inhouden, moet worden afgewacht'.

Terugblik bij ons Lustrum

Het afwachten is beloond. Wat hebben we boven water gekregen in vijf jaar? De keuze is reuze en ik zal dan ook slechts een selectie beschrijven van het werk dat is verricht.

Hoe groot bleek het meesters in 380 families, met dynastieën. Er bleek de rol van zilverfamilies. Meer dan 16 zijn gepubliceerd. Circa 200 bestudeerd. Twee voorbeelden. (1715-1778) met geboorte, werkzame leven, woningen, nalatenschap enz. Als tweede Gerrit Lazonder, de zoon van eigen aparte roman. Verder portretten in beeld en woord in

Het vroegste werk uit Schoonhovense zilversmeden kwam in beeld. Het bleken

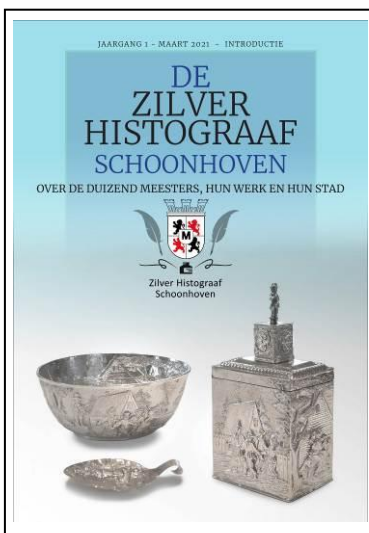
'grote' stukken. De twee Schoonhovense zilveren schutterskragen, beiden uit omstreeks 1475, werden onderzocht: de 'Jacobakraag' en 'De kleine van de Busschieters'. Het blijken zilveren topstukken van Nederland te zijn. Ze liggen in Schoonhoven in het Nederlands Zilvermuseum.

Meer dan 50 nieuwe Schoonhovense zilvermerken werden gedocumenteerd: naast nieuwe meestertekens ook voorheen onbekende stadstekens en jaarletters.

Het lustrumjaar 2025 kan worden voortgezet dankzij onze sponsors. Met hen zijn afspraken door het bestuur gemaakt tot en met 2026. Het zijn het Gilde Sint Eloy, Marjon Kappers, Galerie Poortjuweel, Rikkoert Juweliersbedrijven, Herens en Herens, Schoonhovens Edelambachtshuys, Juwelier De Vaal, Atelier Q, Hotel Restaurant Belvédère en Taxatiebureau Drs G.W.J. Hamel, FGA.

Fotograaf Rob Glastra, heeft met regelmaat kosteloos objecten voor ons gefotografeerd voor publicaties. Uit zijn archief mochten wij steeds putten. Bij zijn 80ste verjaardag op 22 september 2024 is Rob tot erelid van de redactie benoemd. Bij die gelegenheid werd door ons aan hem het Zilveren Grootzegel van de Zilverstad uitgereikt.

Sedert nummer 1 van 2024 worden ook papieren afleveringen gemaakt. Deze uitgaven worden verspreid via al onze sponsors die de losse nummers naar eigen inzicht kunnen

onderzoekterrein? Er zijn 1000 solitaires, gezinsbedrijven en 67 opvolgende weduwen in 45 stamreeksen en genealogieën stamreeksen zijn uitgezocht of De biografie van Gerrit Koen afstamming, opleiding, huwelijk, rol in het Gilde, overlijden, voorbeeld de biografie van Anna Mankor, verteld in een zijn inmiddels 28 individuele de rubriek Galerie der Meesters. de periode 1350-1400 van voor de graven van Blois 150 stukken, waarvan zeven

presenteren als een relatiegeschenk. Van meet af aan worden de omslagen van elk nummer kosteloos ontworpen door Ton van Velsen uit Bussum; ze staan hieronder.

Verder waren er jaarlijks bijzondere zilver-activiteiten waar de Zilver Histograaf aan deelnam zoals de Nationale Zilverdag, de Open Monumentendag en de Nacht van het Zilver. Er werd tijd besteed aan de opzet en uitbreiding van onze digitale Zilver Schatkamer. Onze vroegere uitgaven van de HEK, altijd al beschikbaar gesteld voor aanvragers, zijn nu digitaal en online te raadplegen bij Ons Voorgeslacht, en (binnenkort) in de studiezaal van het Streekarchief in Gouda en in de HOP van de bibliotheek van Schoonhoven.

Een toekomstwens

De Zilver Histograaf Schoonhoven heeft grote stappen gezet als vaste, primaire verzamelplaats en vraagbaak voor een ieder. In de afgelopen vijf jaren heeft het team van de Zilver Histograaf veel kwalitatief hoogstaand werk verricht. Als voorzitter van het Bestuur spreek ik daarbij de wens uit, dat wij een aantal jeugdige verzamelaars en auteurs kunnen enthousiasmeren zodat zij de ingeslagen weg van de Zilver Histograaf Schoonhoven willen helpen voortzetten.

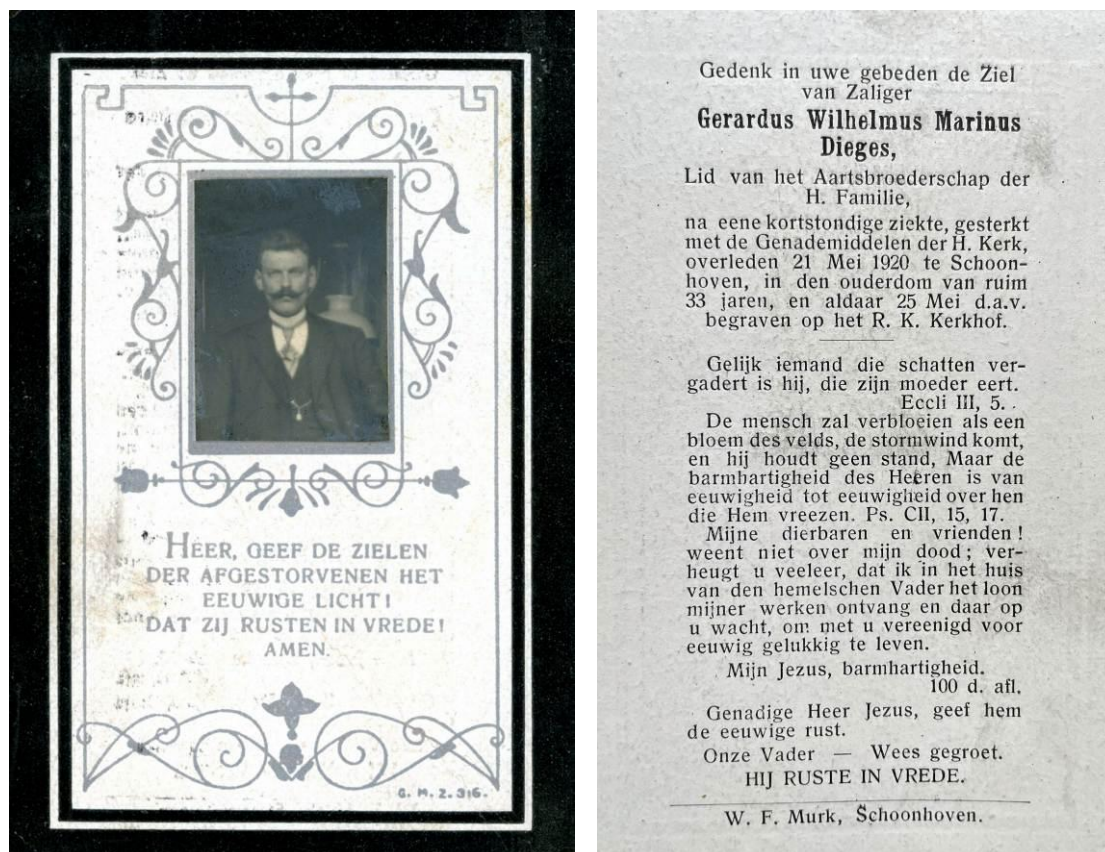
Namens het bestuur van de Zilver Histograaf,
Han Goutier, voorzitter.

Het mysterie Dieges

Ferry Mol

Met de vondst van een bidprentje mét foto van Schoonhovenaar Gerard Dieges is er een unieke afbeelding voorhanden gekomen van deze goudsmid (afb. 1). Dieges werd één keer eerder zijdelings genoemd in een eerder artikel in de Zilverhistograaf in relatie tot zijn werkplaats (afb. 5).¹ Het bidprentje vormt een goede aanleiding om uit te zoeken wat zijn afkomst was, wat voor werk hij maakte en of hij nageslacht had voortgebracht dat ook in het vak was terecht gekomen.

Afb. 1 Bidprentje van Gerardus Wilhelmus Marinus Dieges, goud- en zilversmid te Schoonhoven. Overleden 21 mei 1920, 33 jaar oud. Druk W.F. Murk, Schoonhoven. Collectie Ferry Mol.

De herkomst van Dieges en zijn naam

Dieges is een nauwelijks voorkomende familienaam in Nederland. Bij de Volkestelling in 1947 waren er slechts vier naamdragers, mannen en vrouwen: twee in Gelderland en twee in Noord-Holland. In 2007 waren er maar vijf naamdragers in de Gemeentelijke Basisadministratie.²

Uit dit onderzoek bleek de achternaam afkomstig van de Pruisische Hendrik Diges, die in 1805 op 30-jarige leeftijd, in Bodegraven trouwde met Aafje Hogendoorn.³ Gerard Dieges (de 4e generatie in Nederland) stamt van deze Pruisische Hendrik af; hij is een achterkleinzoon van hem. Gerard Dieges is een zoon van de Utrechtse zadelmaker Justus Dieges, die in 1882

¹ R. Kappers, 'Ramen van zilverwerkplaatsen. Ook noorderlicht voor goud- en zilversmeden?'

Zilver Histograaf Schoonhoven 1 (2021) 19-21, ald. 19.

² Den Haag, Centraal Bureau Genealogie, *Nederlandse Familienamenbank*, digitaal: <https://www.cbfgfamilienamen.nl/>

³ Woerden, Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard (hierna RHC R. en L.), DTB Bodegraven, RK trouwboek 1804-1883, trouwinschrijving 13 januari 1805.

in Schoonhoven zijn nering opzette op de hoek van de Lopikerstraat en de Varkensmarkt (afb. 2). Veel voorspoed had Justus niet met zijn zadelmakerij want in 1891 werd deze failliet verklaard.⁴ Acht jaar later vinden we vader Justus weer terug als middenstander in de Lopikerstraat, nu naast het postkantoor waar hij een zaak heeft in het maken, repareren en bekleden van onder anderen rijtuigen, stoelen en matrassen.⁵

Afb. 2 Varkensmarkt te Schoonhoven vanaf de kruising met de Lopikerstraat, omstreeks 1900. Het pand rechts op de hoek van de Lopikerstraat/Varkensmarkt is de enige bekende opname van het dit middeleeuwse pand in ongeschonden staat (bron: bijschrift Beeldbank SAMH 0440.60581). In dit pand vestigde vader Justus Dieges in 1882 zijn zadelmakerij. In 1891 ging hij failliet; blijkens advertentie SC 16 juli 1887 was hij hier weer actief (afb. 3). Uitg. J. de Gruijter no. 15012. Collectie SAMH, Beeldbank 0440.60581; bew. RKa.

ZADELMAKERIJ.

De Ondergeteekende, door gebreken buiten werk geraakt zijnde, beveelt zich beleefdelijk bij het geacht publiek aan tot het maken en bekleden van alle soorten van

TUIGEN, RIJTUIGEN,

CANAPÉ'S, STOELN, MATRASSN en verder alles wat van het vak vereischt wordt. Steeds voorhanden nette, sterke WAGEN-, TILBURY- en WERKTUIGEN; ook belast hij zich met het uittanden en schulpen van WOLLEN- en ZIJDENSTOFFEN, belovende een nette en civiele bediening.

J. DIEGES.

Schoonhoven,
Lopikerstraat, Hoek Varkensmarkt.

Afb. 3 Advertentie van Zadelmakerij, J. Dieges, Lopikerstraat, Hoek Varkensmarkt.

SC. 16 juli 1887 p. 3.

⁴ www.delpher.nl - Rotterdams Nieuwsblad 12 nov. 1891.

⁵ SAMH, Schoonhovense Courant (hierna SC) 1 april 1899, p. 2.

Gerard Dieges, goud- en zilversmid

Gerard, voluit Gerardus Wilhelmus Marinus, bekwaamde zich niet in de zadelmakerij, maar werd edelsmid. In 1900 wordt hij in de het Bevolkingsregister van Schoonhoven genoemd als zilversmid; hij is dan pas 13 jaar; kennelijk nog leerling.⁶ Hij werd op 18 mei 1916 bij de Waarborg ingeschreven als werkmeester.⁷ Bij zijn overlijden op 21 mei 1920 werd hij aangegeven als zijnde goudsmid.⁸ Zijn meesterteken werd pas op, of kort na 6 oktober 1920 vernietigd (afb. 4).⁹

Afb. 4 Meesterteken van Gerard Dieges, nr. M 51159, geldig van 18 mei 1916 tot 6 oktober 1920.

Gerard Dieges, sociaal, cultureel en economisch actief

Dieges was in sociaal, cultureel en economisch opzicht een zeer gedreven persoon. Het is opmerkelijk te zien hoeveel nevenactiviteiten hij gedurende zijn korte leven had, met name in Rooms Katholieke kring. Hier volgt een bloemlezing inclusief het jaartal waarin hij in zijn functie werd genoemd in de Schoonhovensche Courant (kader):

- Commissielid van de *Football Club Voorwaarts* (1906)
- Voorzitter *R.K. Gemengde Zangvereniging* (1910); in 1918 opnieuw opgericht en opnieuw voorzitter
- Voorzitter van de 'Afdeling Schoonhoven' van de *Roomsch Katholieke Bond van Goud- en Zilversmeden St Eligius* (1911)
- Voorzitter van *R.K. Toneelvereniging Eendracht maakt ons Genoegen* (1912)
- Lid van het uitvoerend comité van het *Schoonhovens Steuncomité* (1915)
- Onderbrandmeester (1916)
- Commissielid *Schoonhovense IJclub* (1917)
- Penningmeester *Patroonsvereniging voor Goud- en Zilversmeden* (1918)
- Kandidaat voor de *R.K. Kiesvereniging* (gemeenteraadsverkiezingen 1919)

De meest aansprekende functie, in zilver-opzicht, was wel het voorzitterschap van de 'Afdeling Schoonhoven' van de *Roomsch Katholieke Bond van Goud- en Zilversmeden "St Eligius"*. Hij bekleedde die functie vanaf de oprichting op 9 mei 1911.¹⁰ In maart 1911 was er in Schoonhoven, vooruitlopend op een eventuele oprichting, al een vergadering belegd door de landelijke overkoepelende organisatie, waar tot uiting kwam dat er een potentieel van 38 leden zou zijn.¹¹

Over Gerard privé is niet veel informatie terug te vinden. Hij stierf ongetrouwd op 33-jarige leeftijd in Schoonhoven in 1920 (afb. 1 en 7). Zijn enige broer Paul was inmiddels verhuisd naar Zwolle waar hij een wijnhandel dreef.¹² Zijn zus Daatje (Ida Maria) overleed relatief jong in Schoonhoven 27 maart 1916.¹³ Zijn moeder, Ida Maria Geertruida Monnée, werd op 19 november 1925 opgenomen in de *Antonius en Cornelius Stichting* te IJsselstein, Kloosterstraat 5, en overleed daar op 11 oktober 1935, 87 jaar oud.¹⁴

⁶ Gouda, Streekarchief Midden Holland (hierna SAMH), ac. 1012, Archief van de gemeente Schoonhoven 1813-1942, inv.nr. 1914, Bevolkingsregister Schoonhoven 1900-1910 deel 2, blad 73. Digitaal te vinden via 'bladeren in de bronnen'.

⁷ Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven, Kenniscentrum (NZS), Collectie Van Dongen (CvD, inv.nr. 467, 468, Stamboek kantoor Schoonhoven, 1911-(1937) 1933, volgnr. 286.

⁸ SAMH, ac. 1064, Burg. Stand Schoonhoven, inventarisnummer 37, BS Overlijdensregister 1920, aktenummer 34.

⁹ Als noot 7.

¹⁰ SC. 17 mei 1911, p. 2.

¹¹ SC. 29 mrt 1911, p. 2.

¹² www.delpher.nl - *Overijsselsch Dagblad* d.d. 31 okt 1925, p. 8.

¹³ SAMH 1012 inv.nr. 1981, BR Schoonhoven Gezinskaarten.

¹⁴ Idem. noot 13; RHC R. en L., inv.nr. 1118, BS IJsselstein, overlijden, akte nr. 50.

Werkplaats en werk

Op basis van een krantenbericht over een inzamelingsactie voor de stad Wenen (waar een naoorlogse crisis op economisch en sociaal vlak heerste en de ‘werkplaats Dieges’ daaraan ook een bijdrage deed)¹⁵, is duidelijk dat Dieges een werkplaats had, waar meerdere werknemers voor hem werkten. Zijn werkplaats blijkt ook uit de vermelding in het Visitatieregister van de Waarborg; hij werd daar gevisiteerd op 6 juli 1916, 10 jan. 1918 en 13 jan. 1919.¹⁶ Verder werden zijn initialen (G.W.M.D.) één keer vermeld in een opsomming van uitspraken van het Kantongerecht in Schoonhoven, wegens overtreding van de Arbeidswet: 10 gulden boete of 3 dagen hechtenis.¹⁷

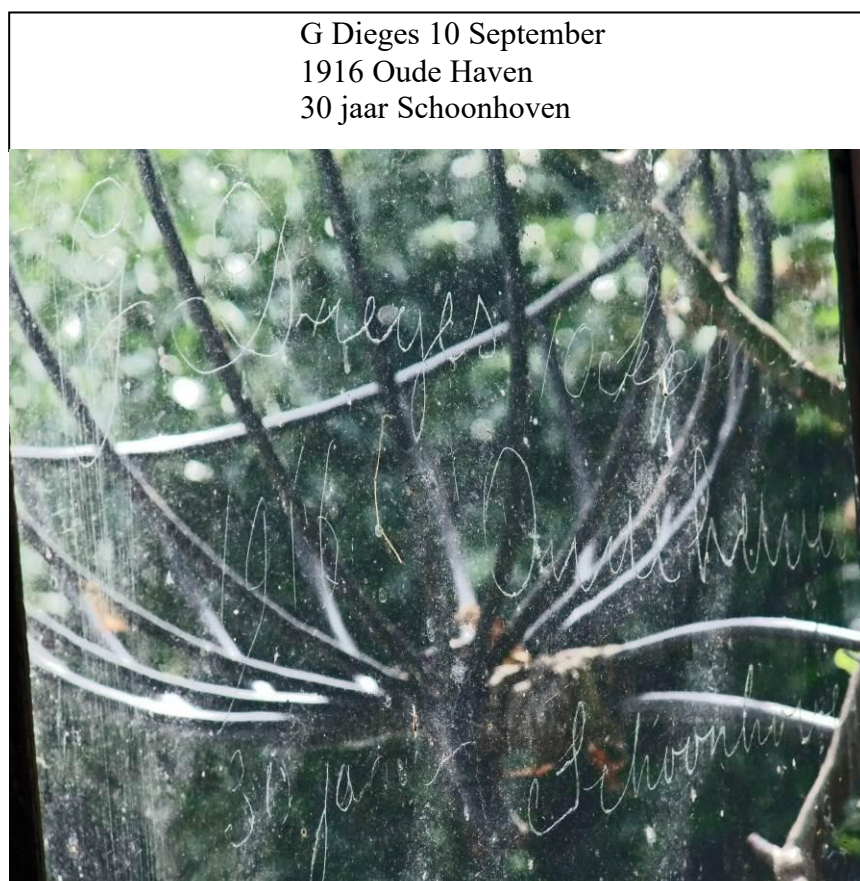

Afb. 5 Oude Haven 8, exterieur (boven, derde huis van links), uit: C. Baardman (red.), Oude Veste aan de Lek (Sch. 1963) 18. Onder, links, exterieur werkplaats; rechts interieur van de werkplaats, rechts de oven, links, de werkbank met oude staartbankschroef en moderne apparaten. Foto's RKa, 2003; met dank aan Stefan Niestadt.

¹⁵ SC. 5 maart 1920, p. 2.

¹⁶ NZS, Kenniscentrum, CvD, inv.nr. 469, Visitatieregister Waarborg Schoonhoven, 1914-1919, onder ‘Dieges’.

¹⁷ SC. 5 nov. 1918, p. 1.

Afb. 6 Gerard Dieges, eigenhandige inscriptie in een ruit van zijn werkplaats. Oude Haven 8. Foto M. Lemmens, MAB Nijmegen, 2010, bew. RKa.

Dat Gerard Dieges daadwerkelijk werkte in de werkplaats achter Oude Haven 8 blijkt uit zijn eigenhandige inscriptie met een diamant in één van de ruiten van de werkplaats (afb. 6).

Zijn handschrift in 1916 kennen we nu maar waar zijn koopwaar uit die tijd is gebleven en hoe het er uitzag, is vooralsnog een raadsel. Een uitgebreide zoektocht op het internet naar gouden (streek-) sieraden heeft geen werkstukken opgeleverd die Gerards meesterteken dragen.¹⁸ Daarmee is zijn oeuvre wel een mysterieus geval geworden.

Tenslotte

De aanwezigheid van de familienaam Dieges in Schoonhoven bleef beperkt tot twee generaties, die maar één edelsmid voortbrachten: een solitair in ons onderzoek jargon. Een edelsmid die sociaal-cultureel en economisch in Rooms-Katholieke kring zeer actief was, maar waar beroepsmatig niet veel van terug te vinden is. Heeft u iets in uw verzameling, laat het ons weten!

Afb. 7, SC. 2 juni 1920

¹⁸ Noch in collectie *Edelambachtshuis Schoonhoven*, noch op bekende antiëksites, noch in museumcollecties van streeksieraden aangetroffen.

Stamreeks van Hendrik Di(e)ges

Ferry Mol

Generatie I

- I. Hendrik Di(e)ges, geboren in Pruisen in 1775,¹ arbeider, daggelder, klapwaker te Zwammerdam,² overleden te Zwammerdam op 6 nov. 1861, trouwt te Bodegraven 13 jan. 1805 met Aafje Hogendoorn, dochter van Paulus Hogendoorn en Geertje de Jong,³ geboren te Bodegraven, overleden te Bodegraven 18 jan. 1821.

Uit dit huwelijk:

1. Paulus Dieges, gedoopt te Zwammerdam 13 april 1807,⁴ overleden te Utrecht 25 mei 1886, volgt II.
2. Frans Diegens, geboren te Zwammerdam 21 jan. 1815, beroepsmilitair, overleden te Amersfoort 8 jan. 1879, trouwt te Den Haag 18 maart 1857 met Trijntje Kennedy, geboren te Werkhoven 15 sep. 1809,⁵ overleden te Schoonhoven 7 dec. 1874.
3. Aalbert Deegens (sic), geboren te Zwammerdam 20 sep. 1818, schippers-knecht, overleden te Leiden 6 aug. 1848, trouwt te Woerden 9 juni 1837 met Pieterneel van Zoelen, geboren te IJsselstein 17 jan. 1815.

Generatie II

- II. Paulus Dieges, zoon van Hendrik Di(e)ges (I), geboren te Bodegraven, gedoopt te Zwammerdam 13 april 1807, voerman (1832), ondernemer van diligence-dienst, stalhouder (1857), overleden te Utrecht 25 mei 1886, trouwt (1) te Utrecht 31 aug. 1831 met Elisabeth Schouten, dochter van Bruinis Schouten, voermans-knecht, en Adriana Rietvelt, gedoopt te Utrecht 30 maart 1807,⁶ overleden te Utrecht 23 maart 1842.

Uit dit huwelijk:

1. Hendrik Dieges, geboren te Utrecht 23 dec. 1831, overleden te Utrecht 1 jan. 1832.
2. Hendrik Dieges, geboren te Utrecht 2 mei 1833, overleden te Utrecht 10 april 1837.
3. Rijk Dieges, geboren te Utrecht 7 juni 1835, voermansknecht, voerman, overleden te Utrecht 22 mei 1890.
4. Hendrik Dieges, geboren Utrecht 3 juni 1837, overleden Utrecht 13 okt. 1838.

¹Alphen ad Rijn, Gemeentearchief (hierna GAR), Toegang 114.1.07, Archief Gemeente Zwammerdam, Bevolkingsregister 1850-1860, deel 2 folio 4.

²GAR, Toegang 114.1.07, Archief Gemeente Zwammerdam, Bevolkingsregister 1835-1846 folio 140.

³Den Haag, Nationaal Archief (hierna NA), 3.04.16.167 Inventaris van de kopieën der Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) van Zwammerdam, Rooms-Kath. doop- en trouwboek van Bodegraven en Zwammerdam 1804-1858, ongenummerd.

⁴NA, 3.04.16.167 Inventaris van de kopieën der Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) van Zwammerdam, Rooms-Kath. doop- en trouwboek van Bodegraven en Zwammerdam 1804-1858, ongenummerd.

⁵www.onsvoorgeslacht.nl, Mevr. G.W. Brouwer-Verheijen, Bronbewerkingen (1994), Dopen Werkhoven 1669-1811, p. 8.

⁶Utrecht, HUA, Toegang 711: Burgerlijke stand gemeente Utrecht en van de voormalige gemeente Zuilen: retroacta doop- trouw- en begraafregisters RK 1741 - 1808, Inventarisnummer 50, p. 243

5. Hendrik Dieges, geboren te Utrecht 9 juni 1839, voerman, trouwt te Utrecht 17 sep. 1862 met Johanna Maria van de Wall.
6. Adriana Dieges, geboren te Utrecht 26 dec. 1841, overleden te Zwammerdam 17 april 1842.

Paulus Dieges, trouwt (2) te Utrecht 20 juli 1842 met Elisabeth Wensing, dochter van Justus Wensing, boomkweker, en Maria Elisabeth van der Linden, geboren te Utrecht 27 jan. 1814, overleden te Utrecht 5 juni 1884.

Uit dit huwelijk:

7. Aafje Dieges, geboren te Utrecht 24 juli 1843, overleden te Harderwijk op 12 jan. 1908.
8. Justus Dieges, geboren te Utrecht 10 feb. 1845, zadelmaker, overleden te Schoonhoven 18 mei 1904, volgt III.
9. Paulus Dieges, geboren te Utrecht 9 april 1847, overleden te Utrecht 21 aug. 1925.
10. Maria Elisabeth Dieges, geboren te Utrecht 27 aug. 1849, koffiehuis-houdster (1885), overleden te Utrecht 25 maart 1911, trouwt (1) te Utrecht 22 okt. 1873 met Theodorus Johannes Determan, koffiehuis-houder, trouwt (2) te Utrecht 19 okt. 1885 met Gerardus Johannes Menks, bediender.
11. Gerardus Dieges, geboren te Utrecht 31 juli 1852, winkelier, trouwt te Utrecht 13 nov. 1878 met Geertruida Nieuwboer.
12. Johannes Dieges, geboren te Utrecht 25 juli 1854, smid, trouwt te Utrecht 16 aug. 1899 met Maria Louisa van Eijk.
13. Elisabeth Dieges, geboren te Utrecht 11 jan. 1857, overleden te Utrecht 21 jan. 1900, trouwt te Utrecht 30 mei 1883 met Franciscus ten Berg, rijtuigmaker.

Generatie III

- III. Justus Dieges, zoon van Paulus Dieges (II), geboren te Utrecht 10 feb. 1845, zadelmaker, overleden te Schoonhoven 18 mei 1904, trouwt Utrecht 12 april 1871 met Ida Maria Geertruida Monnée, dochter van Gerrit Willem Monnée (smid) en Jacomina de Geest, geboren te Utrecht 1 april 1848, overleden te IJsselstein rond 18 okt. 1935.

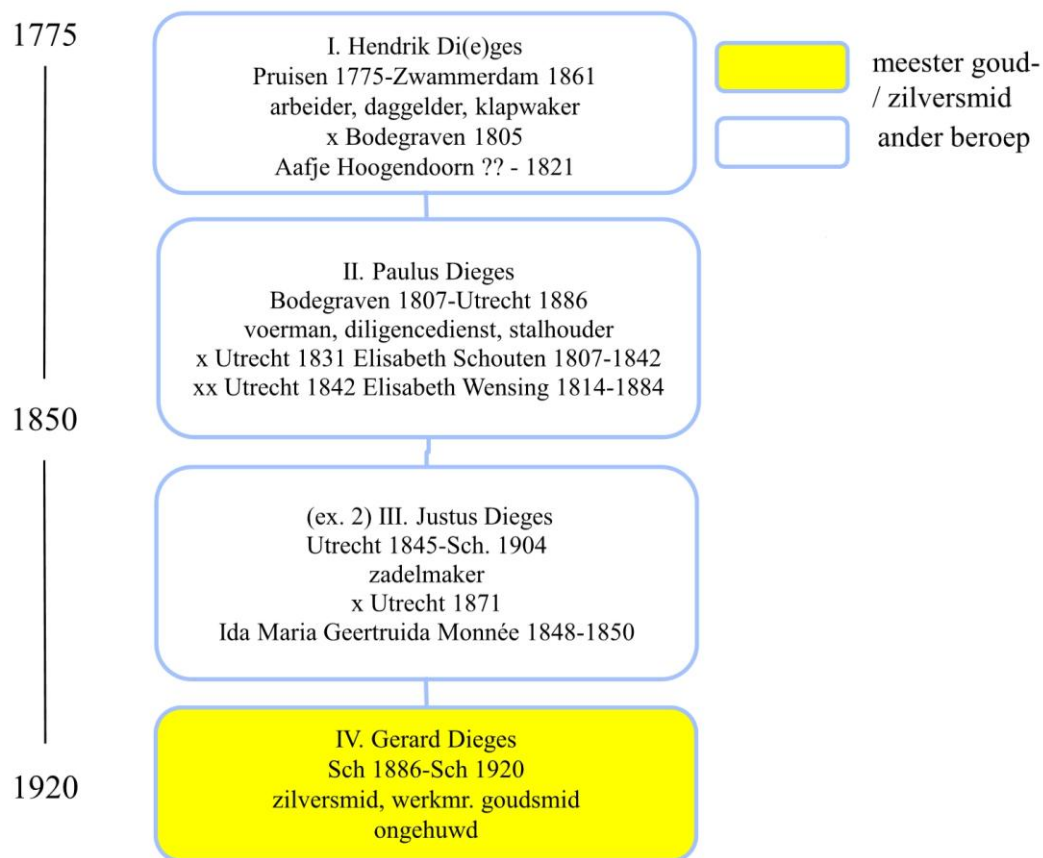
Uit dit huwelijk:

1. Paulus Dieges, geboren te Utrecht 13 april 1873, zadelmakersknecht kelner, opzichter (1900), wijnhandelaar (1926), winkelier te Zwolle (1939), overleden te Zwolle 3 maart 1939, trouwt te Deventer 14 feb. 1900 met Aleida Frederike Reuzel, dochter van Johannes Reuzel (sigarenmaker) en Johanna Maria Warnars, geboren te Kampen op 7 juli 1878, overleden te Zwolle 18 juni 1938.
2. Ida Maria (Daatje) Dieges, geboren te Schoonhoven 29 juni 1883, modiste, naaister, overleden te Schoonhoven 27 maart 1916.
3. Gerhardus Wilhelmus Marinus (Gerard) Dieges, geboren te Schoonhoven 10 sep. 1886, volgt IV.

Generatie IV

IV. Gerhardus Wilhelmus Marinus (Gerard) Dieges, geboren te Schoonhoven 10 sep. 1886, ongehuwd, zilversmid (1910), werkmeester (1916), goudsmid (1920), overleden te Schoonhoven 21 mei 1920.

Gerard Dieges was één van de voormannen van de katholieke goud- en zilversmeden. Zo werd hij in 1911 voorzitter van de 'Afdeeling Schoonhoven' van de *Roomsche Katholieke Bond van Goud- en Zilversmeden St Eligius*. In 1918 werd hij penningmeester van de *Patroonsvereniging voor Goud- en Zilversmeden*. Ook op andere sociale gebieden was hij actief.⁷

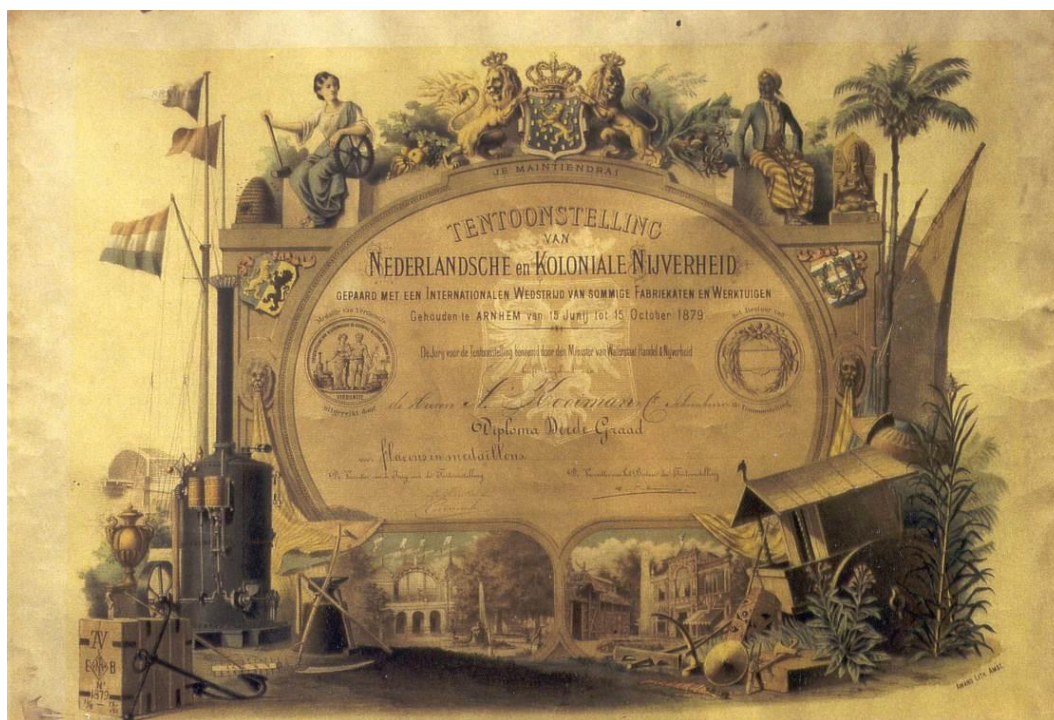
Afb. 1 Stamreeks van Gerard Dieges, goud- en zilversmid te Schoonhoven.

⁷ F. Mol, 'Het mysterie Dieges', *Zilver Histograaf Schoonhoven* 5 (2025) afl. 4.

Parfumflacons: het oeuvre van Nicolaas Kooiman

Rene Kappers

Nicolaas Kooiman werkte als goudsmid in Schoonhoven van 1 mei 1862 tot zijn overlijden in 1903. Hij maakte in ruim veertig jaar vrijwel uitsluitend flacons met gouden doppen en monturen. Hij heeft een omvangrijk en herkenbaar oeuvre nagelaten. In de eerste plaats herkenbaar doordat hij altijd alle gouden onderdelen stempelde met zijn meesterteken. En in de tweede plaats vanwege de kwaliteit van afwerking. In dit artikel een bloemlezing over zijn oeuvre: kwaliteit, goud en zilver, resorflacons, de verpakking en zijn medewerkers.

Afb. 1 Diploma 3e Graad toegekend tijdens de Tentoonstelling van Nederlandsche en Koloniale Nijverheid te Arnhem in 1879. Lithografie door Amand Lith. Amsterdam. Afm. ex. lijst 68 x 88 cm Collectie Rikkoert Edel-ambachtshuys Schoonhoven. Foto RKA.

Kwaliteit

“... ieder die met hem zaken deed wist dat Kooiman geen werk van zijn fabriek zou afleveren wat niet de toets der kritiek en degelijkheid kon doorstaan’, aldus zijn necrologie in de Schoonhovensche Courant in 1903.¹ *St. Eloy*, het vakblad van de branche, noemde de firma van Nicolaas Kooiman in kwalitatief opzicht in goud-artikelen in één adem met de Utrechtse firma Schoonenberg & Zn en met de Amsterdamse Jacob B. Citroen. Hun genoemde kenmerken zijn deugdzaamheid, sierlijkheid en nette afwerking.²

Die kwaliteit van Kooiman is ook destijds niet onopgemerkt gebleven. Hij werd voor zijn flaconwerk in 1879 onderscheiden tijdens de ‘Tentoonstelling van Nederlandsche en Koloniale Nijverheid’ te Arnhem. De jury, benoemd door de Minister van Waterstaat, Handel & Nijverheid kende Nicolaas Kooiman de ‘Medaille van Verdienste’ toe met het ‘Diploma Derde Graad’ voor zijn flacons en medaillons (afb. 1).³

¹ Schoonhovensche Courant (hierna SC) 23 mei 1903 p. 2, Stadsnieuws ‘Nicolaas Kooiman’.

² Anoniem, ‘Handels crisis’, *St. Eloy* 10 (1884/’85) nr. 7, geciteerd in SC 28 feb. 1885 p.1.

³ Tentoonstelling van Nederlandsche en Koloniale Nijverheid te Arnhem 15 juni tot 15 oktober 1879.

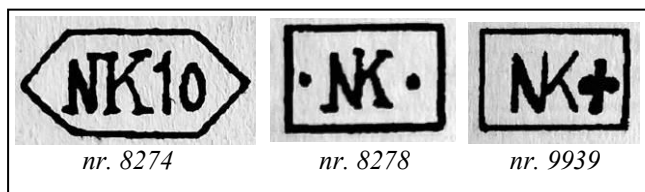
In de Officiële Gids van de tentoonstelling werd in 1879 geschreven: ‘De heer Nic. Kooiman exposeert een nette vitrine, met niet minder dan 80 verschillende gouden flacons en tal van medaillons in gemonteerd lederwerk. Het ‘klein maar rein’ is op deze inzending zeer toepasselijk en wenschen wij daarom in ’t bijzonder aandacht der bezoekers en vooral kunstkenneren op dit artikel van heer Nic. Kooiman ... te wijzen ... daar hij iets bijzonders leverde, namelijk door de doppen met bloemen en bladeren te versieren, niet op, maar in het goud (afb. 2). De verschillende kleuren geven aan het geheel een frappant uiterlijk’.⁴

Afb. 2 Links, flacon, de dop versierd met guirlandes ‘op het goud’; rechts flacon, dop en kraag versierd met graveerwerk ‘in het goud’. Uit de periode 1862-1886. Beide flacons gemerkt met NK10 in liggend zeskant (nr. 8274), goud 585/000 of 14 kt. en dateren beiden uit 1862-1886. Part. coll. Foto’s Rob Glastra.

Onderscheid in twee perioden: vóór 1 mei 1886 en 1886-1903

Doordat Nicolaas Kooiman op 1 mei 1886 een ander meesterteken in gebruik nam, kan zijn oeuvre in twee perioden onderscheiden worden: 1862-1886 (afb. 3, 4) en 1886-1903 (afb. 3 en omslag). Het meesterteken NK10 in zeskant (nr. 8274), werd gebruikt van 1 mei 1862 tot 1 mei 1886. Daarna, NK aaneen tussen twee stippen, in een rechthoek nr. 8278), tot 8 juni 1903. Zijn opvolgende weduwe zette de firma voort met haar eigen meesterteken (nr. 8285), NK-aaneen gevolgd door een kruis, in een rechthoek, tot 27 november 1910 (afb. 3).

Afb. 3 Meestertekens Nicolaas Kooiman, NK10 in zeskant 1 mei 1862-1 mei 1886; NK tussen stippen in rechthoek 1 mei 1886-8 juni 1903; NK kruis in rechthoek, weduwe Kooiman 8 juni 1903-27 nov. 1910.

⁴ Met dank aan Jean-Pierre van Rijen; correspondentie 22 juni 2003.

Afb. 4 Overzicht van het oeuvre-deel van 1 mei 1862 tot 1 mei 1886 van Nicolaas Kooiman. De 'Schoonhovense bolle-buikflacons' links, behoren tot de vroegste modellen; de 'plat-ovale' flacons rechts, tot de latere typen in deze periode. Part. coll. Foto Rob Glastra 2010.

Afb. 5 Nicolaas Kooiman, Resorflacons; links dop met spiraalvormige band-gravering rondom, vóór 1 mei 1886; de gladde resordop rechts, na 1 mei 1886. Beide, 14 kt geel goud, 585/000, geslepen kristal. Links mt. NK10 in zeskant; rechts mt. NK aaneen tussen twee stippen in rechthoek. Particuliere collectie. Foto's RKa.

Zilveren doppen en monturen

In de periode ná 1886 zijn ook flacons met zilveren doppen en monturen gemaakt. Op zich is dit afwijkend van het voorgaande oeuvre van Nicolaas Kooiman. Maar ook in het zilver onderscheiden de flacons van Kooiman zich door degelijkheid en fraai graveerwerk (afb. 7, 8). Zeer waarschijnlijk is 'zilver' ingegeven door de slechtere marktomstandigheden rond 1900. Qua stijl passen deze zilveren doppen ook in de periode rond 1900.

Afb. 6 Links, Nicolaas Kooiman, vingerhoedsdop met gegraveerde dop, hals en kraag; keurtekens 3x 'oud'-zwaardje, zilver 833/000. De dop is afgeboord met pareldraad. In de frontrand van de kraag een memoriegravure: 'C.v.W.'. Afm., flacon 90 x 33 x 23 mm. Gemaakt 1886-1903, mt. NK aaneen tussen stippen.

Rechts, Nicolaas Kooiman, platte boldop-flacon, platte boldop en hals, dubbel afgeboord met glad ronddraad. mt. NK aaneen tussen stippen. Inwendig een afdicht-kurkje met zilveren montuur, mt. T tussen stippen, nr. 12234, Andries Theunissen Jaczn (1883-1915). Afm. flacon 205 x 44 x 26 mm.

Ook in deze periode past de uitzonderlijke lange flacon van Kooiman met gladde dop en hals (afb. 6 rechts). In deze tijd verschenen met name deze lange flacons in, en uit, het buitenland. Door hun afdichtingen waren ook deze niet geschikt om met dure eau de cologne of parfum echt te liggen; het lekt. Het getoonde model heeft weliswaar een platte onderzijde en kan daarop staan, maar is proefondervindelijk uiterst wankel. Voor puntige flacons ging rechtop staan in het geheel niet op. Het ligt daarom in de rede dat er voor deze typen speciale houders en standaarden gemaakt zijn. Mogelijk waren er ook voorzieningen in particuliere ruituigen, diligences of de nieuwe treinwagons om deze flacons te gebruiken in een slecht riekende coupé.

Afb. 7 links, Nicolaas Kooiman, flacon met zilveren vingerhoedsdop, gravé dop, hals en kraag, 833/000; keurtekens 3 x 'oud-zwaardje'. Omstreeks 1900 met fraaie gravure. Afm. 88 x 31 mm. Foto Rob Glastra.

Afb. 8 rechts, Nicolaas Kooiman, ronde flacon met glad zilveren dop, 833/000, keurtekens 2 x 'oud-zwaardje' omstreeks 1900, glad, 2 x afgebiesd met pareldraad. Afm. 78 x 23 mm. Foto Rob Glastra.

Medisch gebruik: resor-flacons

Er zijn reukflacons die openen door de druk op een knopje: 'resor-flacons' (afb. 5, 10). Bij deze bediening met één hand blijft de andere hand vrij om het hoofd van een patiënt te ondersteunen. Daardoor kan de neus van de patiënt precies boven de opening van de reukflacon worden gehouden. De prikkeling van het reukzout brengt de patiënt weer bij kennis. Flauw gevallen dames werden in de 19de eeuw op die wijze veelvuldig geholpen (afb. 9).

Afb. 9 Gérard Marguerite, 'La mauvaise nouvelle', schilderij 1804. Parijs, Musée du Louvre, MNR 140.

Afb. 10 Nicolaas Kooiman, Resorflacon, 1862-1886, goud, 585/000, kristal, afm. 113 x 34 x 24 mm, mt. NK10 in zeskant. Particuliere collectie. Foto's RKa.

Nauwsluitende modieuze kleding zorgde toen sowieso voor ademhalingsmoeilijkheden. Daarbij zal de nieuwe toepassing van gasverlichting in interieurs in de 19de eeuw, met potentieel slechte verbranding in de gaslamp en lekkende koppelingen in de leidingen, de lucht ook verontreinigd hebben. Deze ‘medische’ toepassing heeft ervoor gezorgd dat de veelal zilveren en verguld-zilveren resorflacons in Engeland niet gekeurd behoeften te worden. De flacons zijn in Engeland dikwijls ‘double-enders’ waarbij één zijde een resordop heeft en de andere zijde een schroefdop met inwendig een passend kurkje.

Bediening met één hand

Het openen van een resorflacon gaat met een druk op de knop: de dop springt open (afb. 10). De spiraalveer binnen in de dop zorgt daarvoor (afb. 11). Een glazen plaatje zorgt voor de afsluiting op de geslepen mond van de flacon. In de praktijk leent dit zich niet voor goede afdichting van vloeistoffen zoals -dure- *eau-de-cologne* of parfum. Voor vaste stoffen zoals reukzout is de afdichting wel geschikt. De betere de benaming voor deze modellen is daarom ‘reukflacon’.

Afb. 11 ‘Exploded view’ van de dop van een resorflacon. Linksboven de flacon met gedemonteerde dop. Onder, v.l.n.r. glazen afdichtplaatje, verguld zilveren inwendig afdekplaatje, spiraalveer, verguld zilveren omhullende dop. Keurtekens: 4 x ZII, 833/000. Vermoedelijk Engels. Afm. 99 x 36 x 25 mm
Part. coll. Foto RKa.

‘Resor-dop’: naamgeving blijkt Vlaams dialect

De naam ‘resordop’ werd door de Schoonhovense goudsmid Anthonie Rikkoert (Sch. 1838-1916) gebruikt in zijn aantekenboekje omstreeks 1890 bij de beschrijving van de constructie. De tekening daarbij laat geen twijfel bestaan waarover het gaat.⁵ Hét kenmerkende onderdeel van de constructie is de spiraalveer; zonder deze gaat het niet. Een spiraalveer kan zover ingedrukt worden totdat hij ‘plat’ wordt en niet meer ruimte inneemt dan de dikte van zijn eigen gewonden draad. Daardoor past de veer in de zeer kleine ruimte binnenin de dop (afb. 11).

‘Resor’ is een Vlaamse dialectnaam voor ‘veer’.⁶ Het is technisch een dure constructie. Een resorflacon met gouden dop was bij Anthonie Rikkoert 50% duurder dan een gemiddelde gewone flacon met gouden dop. Voor de juwelier of kashouder kostte een gouden resorflacon in 1890 inkoop 10 gulden; een gewone gouden flacon kostte gemiddeld 4 gulden.⁷

⁵ R. Kappers, ‘Resorflacons: bijzondere parfumflacons uit Schoonhoven, Amsterdam en Londen’ in: J-P van Rijen (red.) *De Stavelij Jaarboek* (Nijmegen 2008) 81-90, ald. 84; Idem, idem, Deel 2, in: *De Stavelij Jaarboek* (2009) 54-57.

⁶ <https://www.mijnwoordenboek.nl/dialect-vertaler.php?woord=resor>, lemma ‘resor’. Vlaanderen: onder meer in Opglabbeek, Kaprijik, Kortemark, Brakel, Roeselare, Zottegem, Maldegem, enz. (ger. 24 nov. 2025).

⁷ R. Kappers, *Hollandse parfumflacons: uit Schoonhoven, Zilver-cahier nr. 1* (Schoonhoven 1996) 8.

De verpakking

Kostbare flacons verdienden een goede beschermende verpakking (afb. 12), zeker ook omdat flacons met parfum of eau de cologne werden meegenomen op reis en op zondag naar de kerk. Natuurlijk voor verfrissing, maar goud voor de sociale pronk. De etuis werden op maat gemaakt door de gespecialiseerde 'etuimaker'. Sets met bijpassende etuis zijn zeldzaam. Soms wordt beweerd dat het hier om leren etuis gaat.⁸ Nader destructief onderzoek heeft echter uitgewezen dat de body van het etui gemaakt is van papier-maché. Het werd aan de buitenzijde beplakt met 'leer-papier'; de binnenkant werd afgewerkt met fluweel, zijde of eenvoudiger stof en gegarneerd met een koordje ter afwerking. Een dwars 'treklijntje' hielp bij het uitnemen van de perfect passende flacons. De scharnietjes en de sluiting zijn onedel.

Afb. 12 Parfumflacons van Nicolaas Kooiman met gouden doppen en monturen in bijbehorende op maat gemaakte etuis. Links, Schoonhovense bolle-buikflacon, 1862-1886, Collectie Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven; rechts, in doorsnede dwars-ovale flacon, gravé dop, hals; gravure over de sluit-naad een hangende fruitmand, met guirlandes, 1886-1903. Part. coll. Foto links RKa.; rechts Rob Glastra.

Personeel: een goed en edel patroon voor de meesterknecht, graveur en gezellen

Nicolaas Kooiman had trouwe medewerkers. Al in 1879 vermeldt het vakblad *St. Eloy* dat één van zijn grootste verdiensten is 'dat hij het tact bezit om bekwame werklieden en helpers te vormen'.⁹ Bij zijn begrafenis stonden zij rond de groeve geschaard. Firmant L.A. Rusz memoreerde dat sommigen gedurende 31, 34 en 38 jaar een goed en edel patroon aan hem hadden gehad.¹⁰

Abraham Andries Besier, de graveur, kwam 9 mei 1865 (hij was toen 13 jaar) in dienst en werd in 1890 gehuldigd bij zijn 25-jarig jubileum. Op 5 mei 1894 vierde goudsmidsgezel J.W. (?Jan Wernard) van den Bergh zijn zilveren feest bij Kooiman; hij kwam 5 mei 1869. Meesterknecht Jan Hoogendijk kwam op 1 mei 1872 en jubileerde in 1897.¹¹ Met handelsreiziger Rusz mee (later firmant) en enkele leerlingen werkten er totaal naar schatting acht man.

⁸ Kappers, *Hollandse parfumflacons: uit Schoonhoven*, 6.

⁹ Geciteerd in SC 24 aug. 1879 p.2.

¹⁰ SC 27 mei 1903, verslag begrafenis Nicolaas Kooiman.

¹¹ Besier, SC 10 mei 1890 p.2; Van den Bergh, SC 5 mei 1894; Hoogendijk, SC 1 mei 1897 p.2.

Dat Kooiman goed voor zijn personeel zorgde blijkt verder bij diverse gelegenheden. Met zijn personeel bezocht hij in 1879 de Nijverheids-tentoonstelling in Arnhem waar de firma een grote inzending toonde: 'De heer N.Kooiman exposeert op die tentoonstelling eene nette vitrine met niet minder dan 80 modellen flacons met gouden montuur.' Het bedrijfsbezoek ging op kosten van patroon Nicolaas Kooiman. Bij het 40-jarig jubileum van zijn bedrijf in 1902 vermeldt de krant 'dat zijn personeel op onbekrompen wijze in zijn voorrecht deelde.'¹²

Afb. 13 Nicolaas Kooiman, v.l.n.r. Schoonhovense bolle-buikflacon ca. 1862, plat-ovale tasflacon ca. 1865, flacon met geribbelde boldop ca. 1900. Part. coll. Foto's Rob Glastra.

Nicolaas Kooiman opnieuw beschreven

152 KOOIMAN, Nicolaas, Goud en zilversmid, fabrikant

Stamboek Werkmeesters 1837-1911, 1e helft nrs. 1-181 (CvD 465), nr. 155

Klein goudwerk, Cannelle en glad, bijna uitsluitend flaconmonden

Beg.:1-5-1862, overl. Sch. 22 mei 1903, meesterteken vernietigd 8 juni 1903

Na zijn overlijden is de zaak door zijn weduwe, geb. Perk, voortgezet

MT: nr. 8274 van 1 mei 1862-1 mei 1886; nr. 8278 van 1 mei 1886-8 juni 1903

Opleiding zeer waarschijnlijk bij de goudsmid Willem LITTEL Willemsz aan de Haven

Daarna werkte hij 'jaren' bij diens schoonzoon Nicolaas Jillissen Coerten van GEELLEN in de Koestraat

Lange Wijstraat 150, woonadres in 1856; werd gecombineerd woon- en werkadres vanaf 1 mei 1862. Is thans een onbekend adres in de Lange Wijstraat. Kort voor 1870 tot medio 1875 naar Korte Dijk (huidig:) nr. 29 met een werkplaats. Van 1 feb. 1875 tot zijn overlijden 22 mei 1903 Haven (huidig:) nr. 31-33, woonhuis en werkplaats, vergunning op 16 september 1876 Werken: bijna uitsluitend gouden doppen en monturen voor kristallen flacons; cantillewerk. Een belangrijk zilveren werk is de troffel waarmee de eerste steen gelegd werd van het gebouw van de Vakschool in 1895. Nu in particuliere collectie

Nicolaas Kooiman was in Schoonhoven, naast goudsmid/fabrikant, een succesvol ondernemer, bierbrouwer, politicus, Raadslid en bestuurder van vele organisaties. Hij was vanaf 1893 de eerste voorzitter van het Bestuur van de Teekenschool, de voorloper van de huidige Vakschool te Schoonhoven. Het bestuur was verantwoordelijk voor het aannemen van leraren, onderwijzers en personeel, en was daarbij verantwoordelijk voor hun bezoldiging. Als voorzitter van het Schoolbestuur was hij één van de bouwheren van het gebouw van de school in 1895.

¹² Jubileum 40-jarig bestaan, SC 3 mei 1902 p.2; Tentoonstelling recensie SC 13 juli p.2; Personeelsbezoek tentoonstelling SC 24 aug. 1879 p.2.

‘In eenvoudigen stand’: Nicolaas Kooiman 1833-1903

Rene Kappers

Nicolaas Kooiman, goudsmid in Schoonhoven, zou zijn geboren ‘in eenvoudigen stand’ en bereikte een ‘hoge rang’ tijdens zijn leven. Dit werd vermeld in zijn *in memoriam* in 1903 (afb. 13). Om deze ‘eenvoudigen stand’ in kaart te brengen en daarmee het buikgevoel bij deze typering te objectiveren, is de sociale omgeving van Nicolaas Kooiman en zijn voorvaders onderzocht in deze fragment-genealogie die hier vier generaties omvat (afb. 14). Van getuigen bij huwelijken en dopen, en aanbrengers bij overlijden, zijn de beroepen vermeld die in de akten gevonden werden evenals de beroepen van schoonouders en burenen. De verkorte bronvermeldingen, voor controleerbaarheid, zijn opgenomen in de tekst van dit artikel en omwille van de beschikbare ruimte niet in voetnoten.

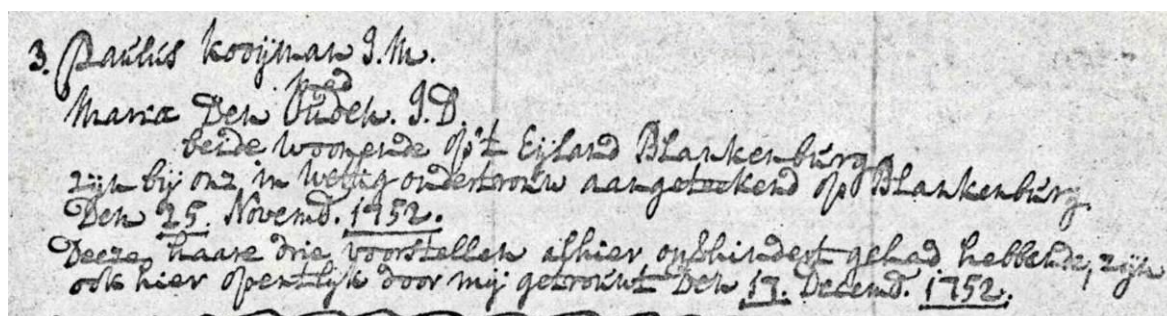
Zijn ‘hoge rang’ betreft de functies die hij tijdens zijn leven bekleedde. Zijn (beroeps-) levenslange inzet voor het tekenonderwijs en de Teekenschool, de latere Vakschool (afb. 12), blijkt inmiddels anno 2025 van blijvend belang geweest te zijn voor Schoonhoven. Zijn gememoreerde ‘hoge rang’ wordt in een ander artikel onderzocht.

Fragment-genealogie Nicolaas Kooiman

Generatie I

- I. Paulus Pieters Kooiman, geb. onbekend waar, (schatting:) circa 1720, begr. Lekkerkerk (Ga.5 fol. 81) 30 okt. 1788, Classis onvermogenen, Kerkrecht f. 6.4.=, doodkleed f. -.10.=, aang. Pieter van Zijl, otr./tr. op 't Eiland Blankenburg, ‘wonende op de Krabbe onder de Grafelijkheid’,¹ 25 nov./17 dec. 1752 Maria Ariense den Ouden (afb. 1) dochter van Arij den Ouden en Engeltje Jacobsdr. Vogelaar, ged. Nieuw Hellevoet (dorp en polder noordelijk van Hellevoetssluis) 26 sep. 1734, begr. Lekkerkerk (Ga. 4) Pro Deo, 4 aug. 1773.

Paulus vertrok 29 mei 1759 van Rosenburgh naar Rugge en Klein Oosterland met Neeltje 5 jaar, Arentje 2 jaar en Ingetje 7 jaar (Reg.Verh.Pers.Kr.). Met zijn vrouw Marijtje Arentse den Ouden, vertrok Paulus op 21 mei 1763 van Nieuw Hellevoet naar Lekkerkerk. Ingetje vertrok 14 mei 1763 van Brielle naar Lekkerkerk (Reg.Verh.Pers.Kr.) Het Ambacht Rugge, later de gelijknamige polder, ligt ten zuidwesten van Den Briel; het Ambacht Klein Oosterland ligt ten noordoosten (afb. 2).²

Afb. 1 Huwelijksinschrijving Paulus Kooijman, j.m. met Maria de Ouden, j.d. beide wonende op 't Eiland Blankenburg, ondertrouw 25 november 1752. DTB NL-HaNA_3.04.16.123_5_0028-groot tr. 1752.

¹ Blankenburg, voormalig eiland dat later met het gelijknamig dorp opgenomen werd als polder in het eiland Rozenburg. Het dorp verdween onder vijf meter zand ten behoeve van de aanleg van de Botlek. Bron: Wikipedia lemma ‘Blankenburg’, ger. 21 okt. 2025; J. Prooi, *Rozenburg in oorlogstijd*, proloog. De Krabbe, een aanwas, later polder, lag op het westelijk deel van het eiland Rozenburg. <https://www.koosp.nl/wo%20deel%201/wo%20deel%201%201a/index.htm> (ger. 21 okt. 2025).

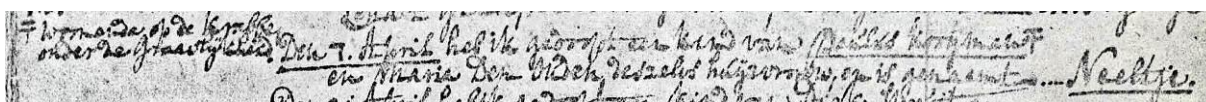
² www.archieven.nl, Streekarchief Voorne-Putten, zoektermen Rugge en Klein Oosterland (ger. 2 nov. 2025).

Afb. 2 Kaart van de Beneden Rivier de Maas [...], detail, het eiland Rozenburg met in het midden het dorp en het (voormalig) eiland Blankenburg, links in geel ovaal, de plaat of aanwas De Krabbe. Melchior Bolstra, landmeter, 1749.

Uit dit huwelijk:

1. Neeltje, ged. Rosenburgh 7 april 1754 ('wonende op de Krabbe onder de Grafelijkheid' (afb. 3)), ('onder de gemeente van Den Briel' in 1823),

Afb. 3 Doopinschrijving 7 april 1754, Neeltje, dochter van Paulus Kooijman, 'woonende op de Krabbe...', en Maria den Ouden, NL-HaNA_3.04.16.123_2.I_0059-groot doop 1754.

ovl. Bergambacht 27 juli 1823, huis 94 Benedenberg, angevers Krijn Hofland 39 jr., Leendert Romijn 27 jr., Cornelis de Lely 64 jr., alle drie bouwman en geburen, otr./tr. (1) Lekkerkerk / Bergambacht 24 jan./16 feb. 1777 Bartholomeus Hofflandt, geb. Lekkerkerk circa 1753 (Ga. Lekkerkerk 3 p.76: '... en ten opzichte van de vrouw op 't middel van 't trouwen 'geenant' (?) gehorende onder de Classis van dertig guldens dus 30.='). Neeltje otr./tr. (2) Bergambacht 14 maart/30 maart 1794 Adriaan Prins, arbeider (*23) (Ga. Bergambacht 4 p. 48 'in de 1e classis voor beide, 60 gld.), ged. Groot Ammers 10 feb. 1765, ovl. Bergambacht, 24 juli 1832, zoon van Arij Prins en Mergje Meesdr van der Peijl.

2. Ingetje, geb./ged. Brielle (Kleine Kerk) 19 maart 1756, get. Lijdwij Vogelaar (Brielle DTB 11).
3. Arentje (Eerentje), geb. Rosenburgh, ged. Brielle (Grote Kerk) 20 mei 1757, get. Barber den Ouden (Brielle DTB 8), begr. Lekkerkerk (Ga. 4 fol. 115) Pro Deo, 10 maart 1766, aang. de moeder Maria den Ouden huisvrouw van Poulus Kooijman.
4. Pieterella (Petronella), ged. Lekkerkerk 27 okt 1765, get. Hendrijntje Cornelis Neeve, begr. Lekkerkerk (Ga. 4 fol. 115) Pro Deo, 1 maart 1766 aang. de vader Poulus Kooijman.
5. Pieterella, ged. Lekkerkerk 22 okt 1768, get. Hendrijna Neeff. (ovl. Ga. 1784. 3773?)
6. Arij, ged. Lekkerkerk 19 mei 1771, get. Hendrijntje Cornelisdr. Neeve, volgt II.
7. Maria/Marrigje, ged. Lekkerkerk 8 aug. 1773, moeder Maria den Ouden, 'reets overleden', get. Neeltje Wiggins, begr. (Ga.) Lekkerkerk Pro Deo 23 nov. 1773.

Afb. 4 Over de Maas van De Krabbe naar ambacht Rugge en Klein Oosterland (1759), en via de Lek naar Lekkerkerk (1763), naar Bergambacht (1794) (Reg.Verh.Pers.Kr.) en Ammerstol (ca. 1800) naar Schoonhoven (ca. 1830), geprojecteerd op een kaart uit 1796. Detail uit Nieuwe kaart van Zuid Holland (enz.), Cornelis van Baarsel, uitgever Johannes Covens en zoon te Amsterdam, 1796. Rijksmuseum Amsterdam, Objectnr. RP-P-AO-14-64, <https://id.rijksmuseum.nl/200680815>.

Generatie II

- II. Arij Kooiman, zoon van Paulus Pieters Kooiman (I), ged. Lekkerkerk 19 mei 1771, arbeider te Bergambacht, ovl. Bergambacht 26 nov. 1847, aang. Pieter Kooiman, zoon, arbeider, Cornelis Romeijn, neef, arbeider (1846), otr. (Ga. Lekkerkerk 3 p.130) Pro Deo Lekkerkerk 21 okt. 1793, Cornelia Prins j.d., ged. Groot Ammers 29 maart 1772, ovl. te Ammerstol 13 sep. 1824, dochter van Arij Prins en Mergje Meesdr. van der Peijl.
- Arij Paulus Kooijman 23 jaar, vertrekt 14 april van Lekkerkerk naar Bergambacht aldaar ingeschreven mei 1794 (Reg.Verh.Pers.Kr.); woont 1829 in Ammerstol, als weduwnaar met zijn zoons Pieter, Cornelis en Johannes, in huis nr. 10 (Volkstelling A'tol 1829, fol. 3).

Uit dit huwelijk (afb. 5):

1. Paulus, geb. Benedenberg 2 mei 1795, ged. Bergambacht 10 mei 1795.
2. Arij, geb. 19 december 'onder Bergambacht', ged. Ammerstol 25 dec. 1796,' (afb. 5) (doopboek Ammerstol 2, 1740-1811, fol. 117 v.), arbeider, ovl. Ammerstol 28 juni 1855, tr. Janna Kortland, geb. Streefkerk ca. 1806, overl. Ammerstol 8 april 1878, aang. Aart Kooijman, 41 jr. zoon, arbeider, Pieter Peerbolte 52 jr. kledermaker, dochter van Arie Kortland en Maria Goedhart. Hieruit nageslacht te Ammerstol.
3. Maria, geb. 'onder Bergambacht' 21 aug. /ged. Ammerstol 26 aug. 1798, get. Neeltje Kooijman (fol. 121v.)
4. Adriaan, geb. 'onder Bergambacht' /ged. Ammerstol 23 sep./5 okt. 1800, arbeider, ovl. Ammerstol 31 juli 1837, tr. Ammerstol 21 aug 1826 Cornelia Boden, dochter van Hendrik Boden en Barbara de Vries, geb. Bergambacht 21 jan. 1787, weduwe van Cornelis Dubbeldam.
5. Merrigje, geb. 'onder Bergambacht'/ged. Ammerstol 6 okt./11 okt. 1801, get. Maria Prins, ovl. Ammerstol 3 feb. 1877, tr. Ammerstol 18 mei 1829 Jacob de Bruin, zoon van Jacob de Bruin (arbeider) en Krina Aaldijk, geb. Nieuw Hellevoet 8 dec. 1805, arbeider.
6. Pieter, geb. 'onder Bergambacht' 27 mrt / ged. Ammerstol 1 april 1804 (doopboek Ammerstol 2, 1740-1811, fol. 133), get. Neeltje Kooijman, ovl. Bergambacht op 23 nov. 1870, volgt IIIa.

Afb. 5 Kerk van Ammerstol, waar de kinderen van Arij Kooijman en Cornelia Prins tussen 1795 en 1809 gedoopt werden. Kerk in 1888 afgebroken en vervangen. Cornelis Pronk, 1733. Rijksmuseum A'dam, object nr. RP-T-1888-A-1662.

7. Cornelis, geb. te Bergambacht 13 juli/ged. Ammerstol 21 juli 1805 (fol. 135) get. Anna Prins huisvrouw van Frans Uitenbroek, ovl. Schoonhoven 2 jan. 1843, volgt IIIB.
8. Johannes, geb. Bergambacht 7 dec/ged. Ammerstol 14 dec. 1806 (fol. 137 v.), get. Neeltje Kooijman, ovl. Bergambacht op 21 dec 1846, volgt IIIC.
9. Jan, geb. 'onder Bergambacht' 13 okt./ged. Ammerstol 22 okt. 1809, get. Anna Prins, weduwe Uijtenbroek (fol. 145).

Generatie III

- IIIa. Pieter Kooiman, zoon van Arij Kooijman (II), geb./ged. Bergambacht 27 maart/Ammerstol 1 april 1804, arbeider, ovl. Bergambacht 23 nov. 1870, tr. (1) Bergambacht 16 aug. 1833 Johanna Kortlever, geb. Willige Langerak 22 okt. 1797 ovl. Ba. 27 feb. 1856, dochter van Pieter Kortlever en Adriana Hazeu (Ariaantje Asü). Johanna was eerder weduwe van Willem van Spengen die overleed Jutphaas 19 maart 1830 (Bergambacht BS tr. 1833).

Uit dit huwelijk (afb. 6):

1. Cornelia, geb. Bergambacht 19 dec. 1834, overl. Ammerstol 21 mei 1904, tr. Bergambacht 16 juni 1855 (BS Ba. tr.) Andries de Waard, arbeider, geb. Groot Ammers zoon van Teunis de Waard, arbeider, en Hendrika Bouter (Hendrika kan niet schrijven, 1855)
2. Arie Petrus, geb. Bergambacht 31 juli 1836 aang. Pieter Kooijman, arbeider, ovl. Bergambacht 4 juli 1838, aang. Pieter Kooijman, arbeider.
3. Suzanna, geb. Bergambacht 26 jan. 1838, ovl. Bergambacht 19 maart 1839.

Pieter Kooiman tr. (2) Bergambacht 20 okt. 1856 Johanna Klip, geb. Sch. 12 okt. 1811, naaister ('56), overl. Bergambacht (in huis nr. 92) 30 maart 1878, dochter van Johannes Klip Andriesz, timmerman, en Elsje van den Dool.

Pieter Kooiman, Johanna Kortlever, Arij Kooiman en Adriana Hazeu verklaren in 1833 niet te kunnen schrijven of tekenen. Pieter Kooiman verklaart in 1856 niet te kunnen schrijven, zijn bruid Johanna Klip, ondertekent de huwelijksakte wel.

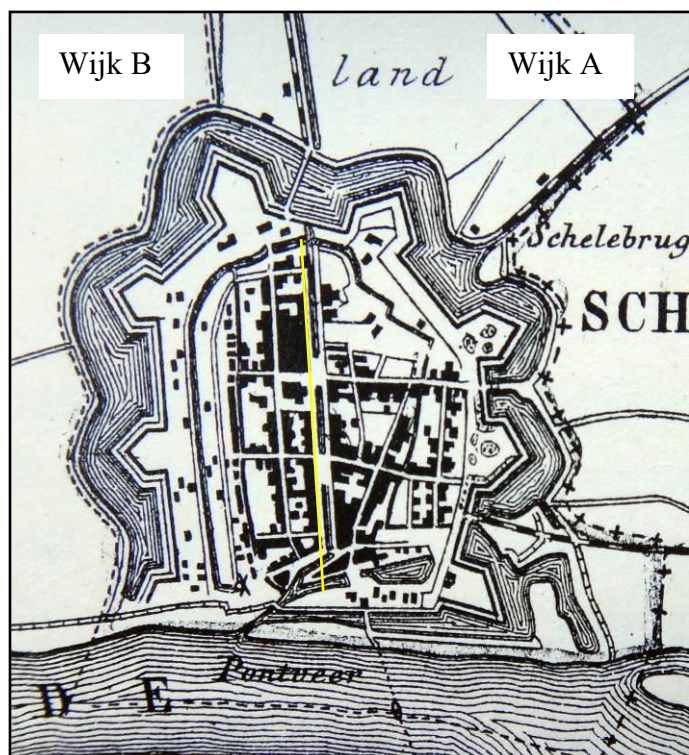
Afb. 6 Wintergezicht op Bergambacht vanuit het westen. De Laurentiuskerk waar de kinderen van Pieter Kooiman IIIa. en Johanna Kortlever van 1834 tot 1838 gedoopt werden. Na de brand van 1891 werd de kerk herbouwd met behoud van het oude muurwerk. In 1963 werd de torenspits in zijn oude toestand teruggebracht, zoals in deze afbeelding te zien ([https://nl.wikipedia.org/wiki/Laurentiuskerk_\(Bergambacht\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Laurentiuskerk_(Bergambacht))).

H.G.M.L. Kappers, aquarel 1984 (36 x 55 cm). C.R. Schoute, 'Kerken in de Krimpenerwaard', Historische Encyclopedie Krimpenerwaard, HEK, 10 (1985) 33.

IIIb. Cornelis Kooiman, zoon van Arij Kooiman (II) geb. te Bergambacht 13 juli/ged. Ammerstol 21 juli 1805 (fol. 135) (get. Anna Prins huisvrouw van Frans Uitenbroek), arbeider, dagloner ('37), landbouwer ('40), ovl. Schoonhoven 2 jan. 1843, zonder beroep ('43), aangevers Michiel de Pleijt, 30 jaar, metselaar, Johannes Gaillart 24 jaar, goudsmid; tr. Schoonhoven 19 jan 1833 met Johanna Wilhelmina van Willigen, geb. Schoonhoven 29 maart 1813, ovl. Schoonhoven 10 nov. 1850, dochter van Klaas van Willigen (koperslager ('11, '33) en Josina de Jong (geb./ged. Sch. 7 maart 1779, dochter van Martinus de Jong en Pieterella Elsburg).

Getuigen bij het huwelijk van Cornelis Kooiman en Johanna Wilhelmina van Willigen in 1833: Willem Verschoor, 24 jaar, arbeider, behuwd broeder van de bruid, Cornelis Oostrom 34 jaar, zilversmid, Huig de Boom, 34 jaar, touwslager, Aart de Wit, 36 jaar, bouwman, drie laatsten geen nabestaanden van de comparanten.

Cornelis Kooiman kwam in Schoonhoven wonen ná de Volkestelling 1830 en vóór zijn huwelijk 19 januari 1833. Het gezin van Cornelis Kooiman woonde met tien personen Lopikerstraat huisnr. 518 in 1838 (BRS, Volkestelling 1838, fol. 95). Huiseigenaar is Volker van Eijk, commissionair te Utrecht. Als weduwe woonde Johanna Wilhelmina van Willigen Wijk A nr.131 (afb. 7, 11) en zij verhuisde (alleen) naar A nr. 220 (BRS 1846-1849).

Afb. 7 Gemeente Schoonhoven, detail uit 'Kuyper-kaartje' 1869, H. Suringar, uitgever, (Leeuwarden), deel III nr. 160.

De gemeente was verdeeld in twee wijken, met als grens (in geel) de westzijde van de Haven; eerste vermelding hiervan 7 feb. 1846 (CPM NNOS 4).

Wijk A: de oostzijde van de stad.

Wijk B, de westzijde van de stad.

P. Muilwijk, Bewoningsgeschiedenis, CPM nr. 1, blz. 1.

D. Mentink, Schoonhoven vier eeuwen gezien en beschreven (Schoonhoven 1981) 29, 82. Bew. RKA.

Uit dit huwelijk:

1. Nicolaas, geb. Schoonhoven 24 aug. 1833 (bij Volkstelling in 1840 genaamd 'Nicolaas van Willigen Kooiman' (vernoemd naar zijn grootvader van moederszijde), de vader kan niet schrijven, getuigen Cornelis Oostrom, 35 jr. zilversmid, deszelfs gebuur, Cornelis Stoove 38 jaar, kledermaker, volgt IV.
2. Cornelia Josina, geb. Schoonhoven 27 aug 1835, getuigen Gerrit Mopman, 52 jaar, zilversmid, Aart Rietveld, 24 jaar, zilversmid. Vertrok 28 jan. 1856 naar Gouda (BRS. 1850-60; Gouda Dienstbodenregister 1850-1860 nr. 0037 blad 32. vestiging Gouda 22 mei 1856), ovl. Gouda 18 juni 1862, trouwde Gouda 14 sept. 1859 Willem Verbrugge, geb. Gouda, metselaar, weduwnaar van Johanna Drost, zoon van Teunis Verbrugge en Pieterella Verschut. Getuigen Hendrik (blekersknecht) en Antonius (opperman) Verbrugge, broeders van de bruidegom, Nicolaas Kooiman, 26 jaar, goudsmid, broeder van de bruid.
3. Josina, geb. te Schoonhoven op 25 juli 1837, get. Jan van Willigen, schoenmaker, Floris den Dunnen, 39 jaar, vleeshouwer, ovl. (als Siena Kooiman) Schoonhoven 25 aug. 1845, aang. Jan van Willigen, 50 jaar schoenmaker, neef van het kind, Johannes van Ipenburg Azn, 44 jr, stadsbode.
4. Johanna Petronella, geb. te Schoonhoven op 19 aug 1839, get. Johannes van Ipenburg Azn, deurwaarder, Floris den Dunnen, 41 jr. vleeshouwer ovl. Schoonhoven 9 mei 1848.
5. Adriana, geb./ged. te Schoonhoven op 1 feb. 1842, get. Michiel de Pleijt, 30 jr metselaar, Johannes Gaillard, 24 jr. goudsmid, ovl. Schoonhoven op 4 nov. 1847.

- IIIc. Johannes Kooiman, zoon van Arij Kooiman (II) geb. Bergambacht 7 dec./ged. Ammerstol 14 dec. 1806, arbeider, daggelder, ovl. Ba. 21 dec. 1846, tr. Ba. 1 feb. 1839 met Adriana de Jong, geb. Schoonhoven, 12 maart 1807 (BRBa 1850-1859 nr. 0024, huisnr. 6, blad 17) overl. Dordrecht 8 jan. 1874 in het Krankzinnigengesticht te Dordrecht, huis Lindegracht C nr. 1046, aang. Johannes

Afb. 8 Krankzinnigengesticht te Dordrecht, aan de Lindegracht C nr. 1046 (in 1874). Huidig adres Museumstraat.

Adriana de Jong, weduwe van Johannes Kooiman IIIc, werd hier verpleegd in 1873 en zij overleed er 8 januari 1874.

Regionaal Archief Dordrecht, Beeldbank, afb. nr. 555 11414, Collectie W. Meijers. Foto anno 1865.

Legner, 54 jaar, huismeester (BS Do overl.), dochter van Herbert de Jong, arbeider ('20) en Jannigje Ros (werkster '39). Woonde van mei 1844 tot 24 maart 1846 te Schoonhoven, wijk A nr. 84 (BRS 1846-1849); Johannes Kooiman (IIIc) vertrok van daar naar Bergambacht. Adriana de Jong wordt 'alsnu' (5 maart 1873) verpleegd in het Krankzinnigengesticht Dordrecht (afb. 8) (bron: trouwakte nr.8, 1873, Hermen Kooijman x Cornelia de Wit).

Uit dit huwelijk:

1. doodgeboren kind, Bergambacht, 9 maart 1839, aang. de vader en de vroedmeester H.C. Scharf.
2. Arie, geb. Bergambacht 6 mei 1840, arbeider, overl. Ammerstol 28 juni 1855, tr. Janna Kortland, geb. Streefkerk 12 juni 1805 (BR A'tol 1849-1857), overl. Ammerstol 8 april 1878, dochter van Arie Kortland en Maria Goedhart.
3. Hermen (ook Herbert), geb. Bergambacht 12 okt. 1841, touwslager ('78), overl. Schoonhoven 28 okt. 1903, tr. Schoonhoven 5 maart 1873 Cornelia de Wit, geb. Nieuwpoort, dochter van Simon de Wit en Metje van der Ham.
4. Jan, geb. Schoonhoven 8 mei 1845, get. Evert van Geelen, 40 jr. zilversmid, Jan Verhaar 37 jr. koperslager, ovl. Bergambacht 8 feb. 1847, aang. Jan de Jong 29 jr., arbeider, Samuel Staalenburg, 36 jr. touwslager.

*Afb. 9 Schoonhoven, Haven 31-33: de twee huizen links, ten noorden, van de Fonteinsteeg, anno 2025. Beide van 1875-1903 / 1910 eigendom van Nicolaas Kooiman, meester goud- en zilversmid. Nicolaas was vanaf 1893 de eerste voorzitter van het Schoolbestuur van de Teekenschool (later Vakschool). De ingang van zijn werkplaats was (ook) toegankelijk via de Fonteinsteeg. Zie ook afb. 10.
Foto RKa. nov. 2025.*

Generatie IV

- IV. Nicolaas Kooiman, zoon van Cornelis Kooiman (IIIb), en Johanna Wilhelmina van Willigen, geb. Schoonhoven 24 aug. 1833, meester goud- en zilversmid 1862-1903,³ ondernemer, politicus, raadslid, ontwikkelaar van onroerend goed, notabel in diverse maatschappelijke organisaties, eerste voorzitter van het Schoolbestuur van de Teekenschool / Vakschool te Schoonhoven (zie Kader hieronder), overleden Sch. 22 mei 1903, aangevers Gerrit Greup, 62 jr. zilverfabrikant, Laurentius Antonius Rusz, 43 jr. handelsreiziger).

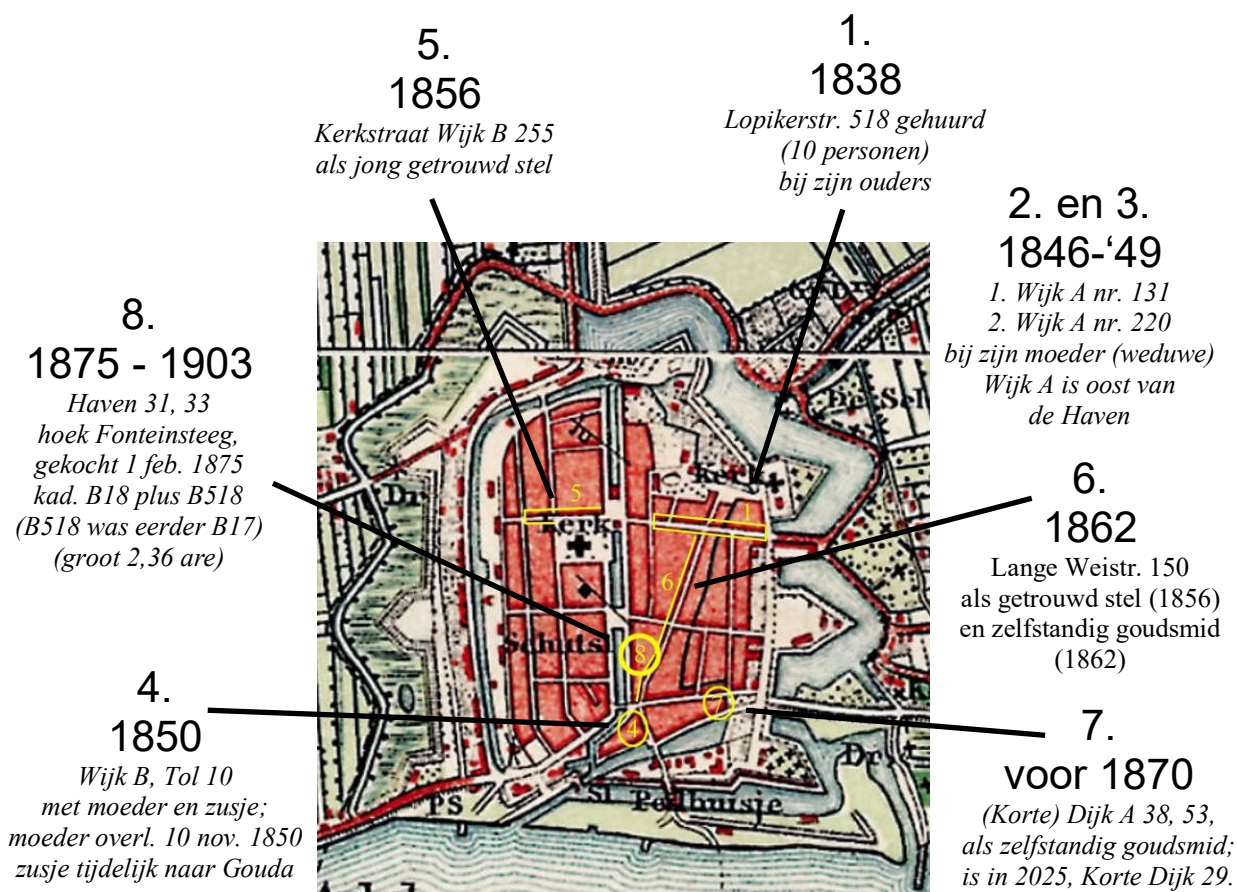
Trouwde Sch. 6 sept. 1856, Elisabeth Perk, naaister, 23 jaar, geb. Schoonhoven 18 juli 1833, ovl. Sch. 27 nov. 1910 (a.75), ovl. Schoonhoven 27 nov. 1910, aangevers Gerrit Greup 70 jaar, fabrikant, Laurentius Anthonius Rusz, 50 jaar, koopman), dochter van Jacobus Perk (in leven veerman Schoonhoven-Gelkenes) en Geertrui Maria Heerens. Getuigen bij het huwelijk waren 1. Johannes van Willigen, koperslager, 40 jaar oom van de bruidegom, wonende te Oudewater, 2. Pieter Kerver, slager, 33 jaar oom van de bruidegom, wonende te Oudewater, 3. Willem Littel Willemszoon, 60 jaar. goudsmid, 4. Gosewijn de Vos, 30 jaar zilversmid wonende te Schoonhoven. Uit dit huwelijk geen nageslacht. Woonden op diverse adressen (afb. 11); na 1875 Haven 31-33 (afb. 9, 10).

³ Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven, Coll. Van Dongen, Inv. nr. 465, Stamboek 1837-1911, 1e deel, nr. 155.

Elisabeth Perk, werd opvolgende weduwe van Nicolaas Kooiman in het bedrijf van haar man met Laurentius Antonius Rusz als firmant en handelsreiziger, 'N. Kooiman & Co'. Aan de Waarborg werd bericht dat zij 'zich gevestigd heeft als horlogemaker en koopman in gouden en zilveren werken'. Na haar overlijden (1910) werd het bedrijf voortgezet door firmant L.A. Rusz.

Afb. 10 Haven (nu 31, 33); De twee panden, links op de hoek vanaf de Fonteinsteeg, waren vanaf 1875 woonhuis en werkplaats (vergunning 1876) van de goud- en zilversmid Nicolaas Kooiman. Nicolaas was de eerste voorzitter van het Schoolbestuur van de Teekenschool (Vakschool) vanaf 1893 tot 1902. Zie ook afb. 9. Foto: J. van de Kellen, Rotterdam, omstreeks 1890. Beeldbank SAMH nr. 0440. 78207. Bew. RKa.

Afb. 11 Woningen- en huizen-‘carrière’ van Nicolaas Kooiman, in ouderlijk gezin en zelfstandig; bronnen: Bevolkingsregisters Schoonhoven (digitaal SAMH/personen / uitgebreid zoeken); Bevolkingsregister Sch. Inv. nr. 35, 23 juli 1811 mannen 21 jaar en ouder, geb. datum en beroep; idem inv.nr. 37 in 1814, Volkstellingen 1830, 1838, 1840, BRS 1846-1849, BRS 1851-1860, BRS 1860-1880, 1890-1900, 1900-1910, BRS Gezinskaarten na 1910. Stadsplattegrond, detail uit Topo-tijdreis 1901. Bron: Kadaster, <https://topotijdreis.nl/>
Bron van de kaart in afb. 11: <https://www.topotijdreis.nl/kaart/1901/@118440,439968,11.13>

Een ‘eenvoudige stand’ objectiveren

De recente digitalisering van de akten van Burgerlijke stand en Bevolkingsregisters van Schoonhoven door het Streekarchief Midden Holland met het project ‘Vele-Handen’ maakt het mogelijk om de akten digitaal en gedetailleerd in te zien. De beroepen van de comparanten, de getuigen, aangevers en bewoners van huizen zijn langs die weg achterhaald (tabel 1).

aantal mannen en hun beroepen in generatie I, II, en III			aantal mannen en hun beroepen in gezin IIIb, Cornelis Kooiman		
mannen	66	100 %	mannen	24	100 %
arbeiders, dagloners	19	29 %	arbeiders, dagloners	3	12 %
ambachtsmannen	19	29 %	ambachtsmannen	17	71 %
beambten	1	1 %	beambten	1	4 %
anders	2	3 %	anders	1	4 %
onbekend	24	36 %	onbekend	2	8 %

Tabel 1 Mannen en hun beroepen in de fragment-genealogie van Nicolaas Kooiman.
Links in de generaties I, II en III. Rechts in het gezin IIIb.

In de onderzochte fragment-genealogie werden 66 mannen genoteerd (100%). Van een relatief groot aantal bleef hun beroep onbekend (36 %), met name in de vroegste generaties.

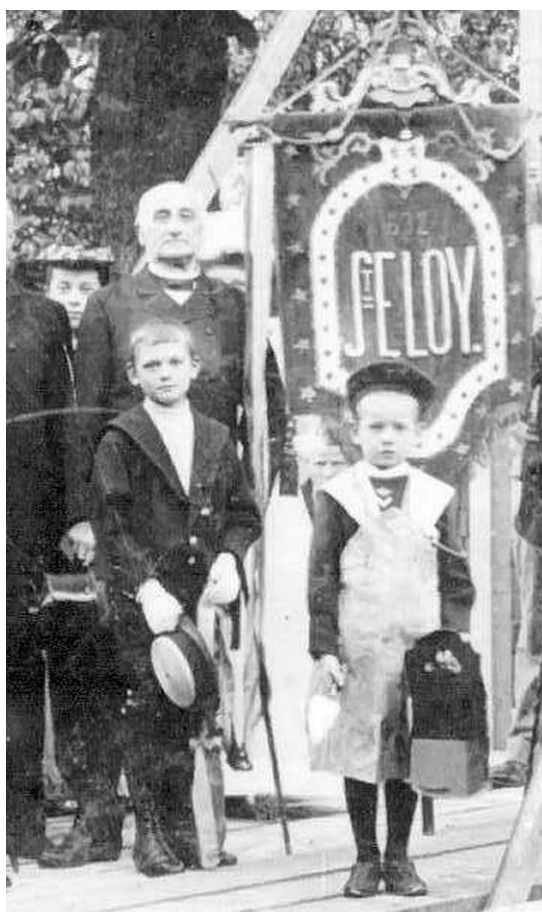
Het blijkt dat Cornelis IIIb, de vader van Nicolaas Kooiman, en zijn verdere voorvaders in de stamreeks, na hun vertrek uit de omgeving van Rozenburg en Brielle, op het platteland van Lekkerkerk, Ammerstol en Bergambacht vaak arbeiders, dagloners en daggelders waren (29 %). Maar ook werden 19 mannen met een ambachtsberoep genoteerd (29 %). Nadere analyse laat zien (tabel 1 rechts) dat deze 19 mannen met een ambachtsberoep vooral voorkomen in het gezin IIIb (17 man) dat als enige gezin in de fragment-genealogie, zich permanent in Schoonhoven vestigde.

In Schoonhoven bestaat het gezin en de sociale omgeving van Cornelis Kooiman IIIb uit een subgroep van 24 mannen (100%). Hiervan hebben er 17 een ambachtsberoep (71%). Arbeiders op het platteland komen hier slechts 3 maal voor (12%).

Conclusie ‘in eenvoudigen stand geboren’

De kwalificatie ‘in eenvoudigen stand geboren’ moet slaan op de groep ambachtsmannen in, en bij, het gezin en de sociale omgeving van de weduwe van Cornelis Kooiman IIIb. Cornelis was als (land-)arbeider ‘ingetrouwd’ in de stand van Schoonhovense ambachtslieden via de dochter van een koperslager. Na zijn overlijden begin 1843, vielen zijn vrouw en kinderen terug op haar familiekring in Schoonhoven; zoon Nicolaas was toen pas 9 jaar. In die sociale omgeving van ambachtslieden groeide Nicolaas Kooiman verder op. Terugkijkend in 1903 vormde dat ‘de eenvoudige stand’ waarin hij was geboren.

In de onderzoeksterminologie van de *Zilver Histograaf* blijkt goudsmid Nicolaas Kooiman (IV) een ‘solitair’. Zijn familie kwam uit de lokale omgeving met een ander beroep, landarbeiders. Nicolaas had geen nageslacht.

*Afb. 12
Nicolaas Kooiman (1833-1903)
links naast het vaandel
Sint Eloy bij het leggen van de
eerste steen van de
Teekenschool in Schoonhoven
op 9 september 1895.
Rechts voor het vaandel staat de
7-jarige Pieter Greup junior met
schootsvel, kalkbak en
zilveren troffel.
De zilveren troffel was voor
deze gelegenheid gemaakt en
gegraveerd door
Nicolaas Kooiman, met
inscriptie en opdracht.*

*Onbekende fotograaf;
bew. RKa.*

Afb. 13
In memoriam
Nicolaas Kooiman
Schoonhovensche Courant
22 mei 1903

Rood kader: vermelding
'in eenvoudigen stand'.

Nieuwe vragen bij het voorgeslacht van Nicolaas Kooiman

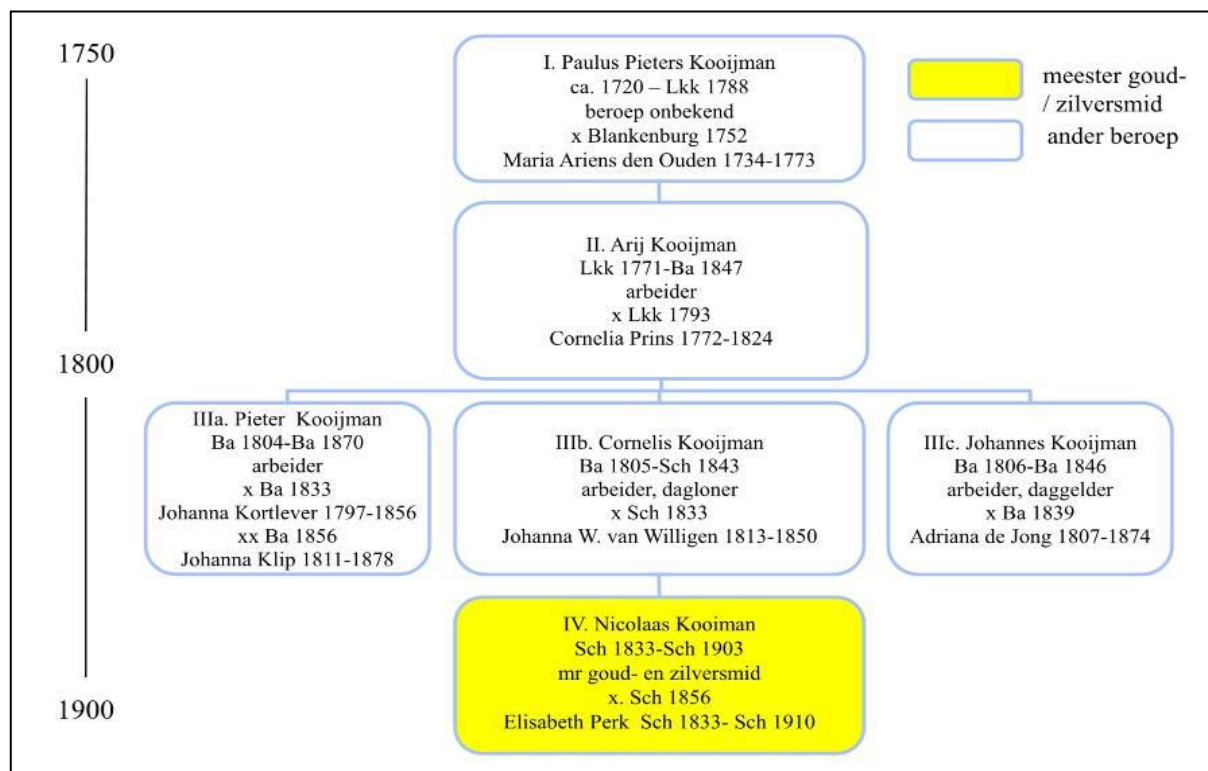
De probleemstelling van dit artikel is opgelost. Maar zoals gebruikelijk bij genealogisch onderzoek ontstaan bij elk antwoord minstens twee nieuwe vragen: wie is de vader, wie is de moeder? Bij deze fragment-genealogie ontstaan de nieuwe vragen pas bij een over-grootvader.

Een merkwaardig contrast met 'in eenvoudige stand geboren in 1833' vormt over-grootvader Paulus Pietersz Kooiman (gen. I) die in 1752 voor het voetlicht trad bij zijn huwelijk met Maria Ariense den Ouden. Hun dochter Neeltje (I.1) blijkt tot de hoogste gegoede klasse te behoren in 1777 als zij als jonge dochter trouwt. Ze wordt dan in de Gaarders belasting aangeslagen voor 30 gulden, de hoogste klasse. Ook bij haar tweede huwelijk in 1794 wordt zij weer voor 30 gulden in de hoogste klasse aangeslagen. Zeker bij haar eerste huwelijk in 1777 is haar welstand per definitie -van de Gaarders- gegrond geweest op de welstand van haar vader Paulus Pietersz Kooiman (I).

Van de welstand in 1777 van overgrootvader Paulus Pietersz Kooiman (I) bleef niets over. Paulus werd tien jaar later in 1788 Pro Deo begraven in Lekkerkerk in de 'Classis onvermogenden'. Er bleek nog enige welstand te resteren (mogelijk in de familie) want er werd 6 gulden 4 stuivers Kerkrecht betaald en 10 stuivers voor het doodkleed.

Tussen -kort voor- 1759 en 1763, van Rozenburg naar Lekkerkerk, was er in die vier jaar kennelijk ook al iets mis gegaan. Het gezin verhuisde verspreid vanuit verschillende plaatsen, en onderling verdeeld, op verschillende data, naar Lekkerkerk. Tussen 1777 en 1788 verdween in Lekkerkerk de welstand van Paulus Pietersz Kooiman. Waarom, waardoor, wat ging er mis? Overigens, ook zijn beroep is tot nu toe onbekend gebleven.

Wat bond een gezin wonend in 1752 op 'De Krabbe' in de mond van de Nieuwe Maas met een dorp als Lekkerkerk? Hemelsbreed 35 kilometer stroomopwaarts? Waarom naar Lekkerkerk in deze roerige gezinstijden? Kwam Paulus Pietersz Kooiman (I) soms daar vandaan?

Afb. 14 Geneagram van de fragment-genealogie Nicolaas Kooiman.

Gebruikte afkortingen

Ga.	Gaarders archief
Reg.Verh.Pers.Kr.	Gouda SAMH, Register Verhuisde Personen Krimpenerwaard, met eerste en tweede supplement
Do.	Dordrecht
A'tol	Ammerstol
Lkk.	Lekkerkerk
Sch.	Schoonhoven
CPM	Collectie Piet Muilwijk
NNOS	Nieuw Notarieel Archief Schoonhoven
j.m. / j.d.	jonge man / jonge dochter (niet eerder gehuwd)
ged.	gedoopt
geb.	geboren
begr.	begraven
get.	getuige
BS	Burgerlijke Stand
BRS	Bevolkings Registratie Schoonhoven
Ba	Bergambacht
kad.	kadastraal
ger.	geraadpleegd

Ferdinand Alexander Hoogendijk 1879-1935

Kunstdrijver, zilversmid en leraar aan de Vakschool in Schoonhoven

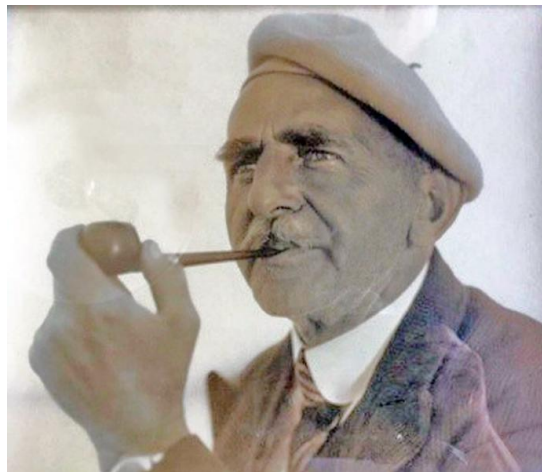
Rita Vastenholt

Komend jaar zal de Zilver Histograaf Schoonhoven uitgebreid aandacht besteden aan leven en werk van de eerste leraar 'drijven' aan de Vakschool Schoonhoven. Hoogendijk was daarnaast zelfstandig 'kunstdrijver'. Hier alvast een voorproefje over deze bijzondere leraar en Schoonhovense stad-genoot. Dit is tevens een oproep aan hen die werk van hem hebben of daarvan een verblijfplaats weten.

Ferdinand Alexander Hoogendijk werd in 1879 geboren in Schoonhoven als zoon van Willem Hoogendijk, scheepmaker, en Cornelia Johanna van Solinge. De jonge Hoogendijk liet zich in 1895 als zilversmid inschrijven bij de Teekenschool in Schoonhoven en volgde lessen handtekenen en boetseren in de 5^e klasse. Als 18-jarige trad hij in dienst van de firma Hooijkaas. Lang duurde dit dienstverband niet want in september 1899 besloot hij zijn opleiding te vervolgen in Utrecht bij de firma C.J. Begeer en een jaar later werd hij als leerling toegelaten in het atelier van Frans Zwollo sr. in Amsterdam. Hier werkte hij onder andere mee aan inzendingen voor tentoonstellingen in het buitenland waar het werk van Zwollo meer dan eens in de prijzen viel. In 1903 trad Hoogendijk in dienst bij de firma Thomas H. Saakes in Den Haag. Een jaar later, na zijn huwelijk met de Utrechtse Neeltje van Schaijk, solliciteerde hij naar de functie van leraar 'drijven' aan de Teekenschool in Schoonhoven en keerde het echtpaar terug naar de bakermat van de zilverindustrie. Naast zijn baan als leraar vestigde hij zich als zelfstandig zilversmid aan de Haven nr. 5, het pand waar nu Juweliershuis Rikkoert gevestigd is.

In 1932 liet hij een woonhuis met atelier bouwen aan de Lekdijk West. Het pand kreeg de naam 't Ouwe Nest'. Lang heeft Hoogendijk niet van dit nieuwe onderkomen mogen genieten. Hij overleed in 1935. Zijn oude leermeester Frans Zwollo sr. hield een rede bij zijn begrafenis.

Naar eigen zeggen heeft Hoogendijk zijn belangrijkste opleiding genoten bij Zwollo en gedurende zijn gehele werkzame periode is hij schatplichtig gebleken aan de stijl van de meester waarbij Oosterse en aan de natuur ontleende ornamenten een bron van inspiratie vormden. Tegelijkertijd was de klant koning en heeft Hoogendijk in opdracht menig zilverwerk in historiserende stijl afgeleverd. Werk van hem is te zien in het Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven, Rikkoert Edelambachtshuys in Schoonhoven en het Museum Boymans van Beuningen in Rotterdam.

F.A. Hoogendijk, Theebus ca. 1910. Collectie Rikkoert Edelambachtshuys. Foto RKa.

Colofon 2025

De *Zilver Histograaf Schoonhoven* is een digitaal historisch periodiek over ‘de geschiedenis van de 1000 Meesters die het deden en doen, hun werk en hun stad.’ De publicaties zijn wetenschappelijk verantwoord: zorgvuldig, eigen werk, controleerbaar, betrouwbaar, onpartijdig en onafhankelijk. Afleveringen verschijnen regelmatig, in *open access*, via de gelijknamige website www.ZilverHistograaf.nl.

De Zilver Histograaf Schoonhoven verschijnt onder auspiciën van het *Schoonhovens Goud- en Zilversmidsgilde Sint Eloy*. Het verschijnt in *open access*, gratis toegankelijk voor iedereen, op het *worldwide web*. De website biedt de afleveringen aan. Er is tevens een ‘Zilver Schatkamer’ of *repository* waarin elders reeds verschenen publicaties over de geschiedenis van Schoonhoven als Zilverstad bijeen gebracht zijn.

Abonneren is gratis. Opgeven, wijzigingen en afzeggen kan/moet men zelf doen op de website van de Zilver Histograaf Schoonhoven, www.zilverhistograaf.nl

Abonnees worden per email geïnformeerd over het verschijnen van nieuwe afleveringen. De Zilver Histograaf Schoonhoven wordt, desgewenst, gratis digitaal aangeboden aan de leden van geïnteresseerde historische verenigingen, geïnteresseerde ‘vrienden van’ de diverse Nederlandse musea met een edelmetaalcollectie.

Publicaties: Aangeboden artikelen worden *peer reviewed* door de (gast-) redacteurs. Het auteursrecht blijft berusten bij de auteurs.

Artikelen en/of kopij kunnen worden aangeboden bij het secretariaat van de redactie: redactie@zilverhistograaf.nl. Alle bijbehorende afbeeldingen die niet gemaakt zijn door de auteur, dienen vrij van rechten aangeboden te worden. De Zilver Histograaf Schoonhoven, i.c. de Stichting HEK, aanvaardt in deze geen enkele aansprakelijkheid.

Richtlijnen voor auteurs: www.ZilverHistograaf.nl/richtlijnauteurs.

Redactie

Rene Kappers, hoofdredacteur
Loek van der Kolk, redactiesecretaris
Gemke Jager, redactielid
Cristel Stolk, redactielid
Ferry Mol, redactielid
Rob Glastra, fotograaf, erelid
Max de Ruijter, webmaster

rene.kappers@live.nl
redactie@zilverhistograaf.nl
info@gemkejager.nl
c.stolk@samh.nl
ferrymol4@gmail.com
info@glastrafoto.nl
max@roaxdesign.com

Vormgeving: Roax Design, Schoonhoven

Covers: Ton van Velsen, Bussum

ISSN: 2772-4867

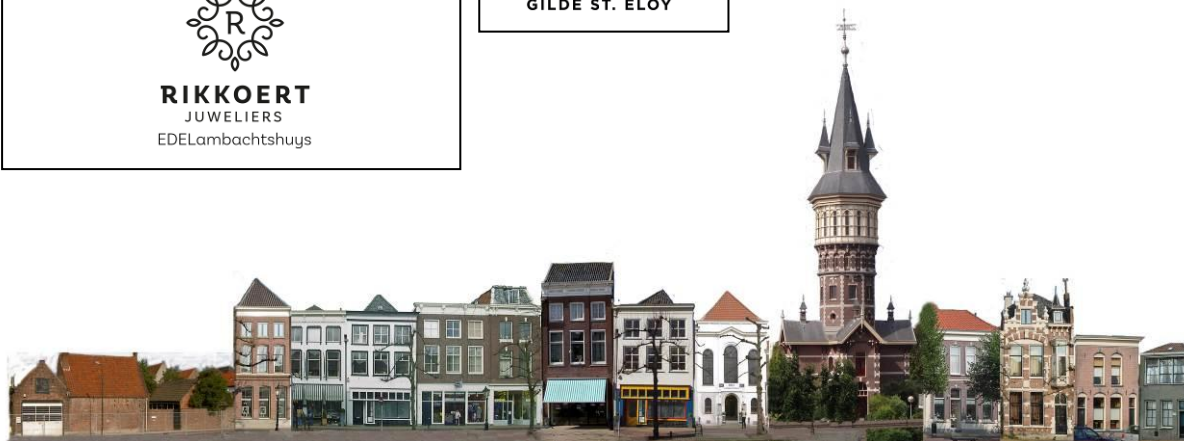
De Stichting HEK, Historische Encyclopedie Krimpenerwaard, is de rechtspersoon die de uitgever is van de *Zilver Histograaf Schoonhoven*. KvK nr. 41174421.
IBAN NL45 INGB 00034933441.

Bestuur Stichting HEK

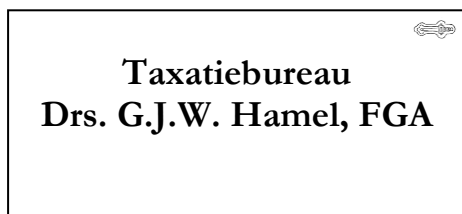
Han Goutier, voorzitter
Gemke Jager, secretaris
Henk van Zandwijk, penningmeester
Rene Kappers, lid

info@nederlandje.nl
info@gemkejager.nl
henkvanzandwijk1949@gmail.com
rene.kappers@live.nl

Dank aan onze sponsors van 2025
'Zilverstad: dat onderscheidt ons van de rest'

Panorama van de Zilverstad *

*Panorama van de Zilverstad, adressen v.l.n.r. Havenstraat 49, 47a, Haven 69, Haven 64, 66, 68, 70, 54, 66, 13, Bij de Watertoren, Haven 7, 61, Nes 22, Scheepmakershaven 30. Werkplaats/huis van: Zilverfabriek A. Mesker & Zn, Zilverfabriek P. van Oostrom & Zn, Pieter van Sonsbeek, Artis Causa (Huub Rogier, Gabri Schumacher)/Jan Ariensz, Willem Littel Wmz, Gillis Grevink, Jacob Kooiman AGz/Andries Graves Kooiman, Adrianus Kuijlenburg Jz, Rikkoert Edelambachtshuys, Paul de Vries/Wouter van Balen/Titiaan de Geer, Juwelier Rikkoert, Jacob G.J. Niekerk, F. Edeling, H.C. Daudt. Foto's en Collage RKa.